29-34: ALLAH'IN KUDRETİ VE BELGELERİ

Rabbimiz insanı şirkten uzaklaştıran ve kendisini hak ettiği gibi tanımaya yönelten ayetlerini sıralıyor. Bu ayetlerle evrendeki hakimiyetini ve gücünü açıklıyor. Yalnızca kendisine yalvarılması gerektiğini hatırlatıyor. Batıl velilerin ve koruyucu, kurtarıcı zannedilen zatların aslında hiçbir gücü olmadığını ortaya koyuyor:

أَلَمْ تَرَى أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ **(29)** ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ **(30)** أَلَمْ تَرَى أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَةِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ **(31)**

"Görmedin mi ki, Allah geceyi gündüze, gündüzü de geceye katıyor? Güneşi ve ayı sizin hizmetinize sunmuştur. Her biri belli bir süreye kadar akıp gider. Allah, ne yaptığınızdan haberdardır.

Bu, Allah'ın hak ve O'ndan başka yalvardıklarının batıl olduğunu gösterir. Ki Allah, yüce olan O'dur. Büyük olan O'dur.

Size ayetlerinden göstermek için, Allah'ın nimetiyle gemilerin denizde akıp gittiğini görmüyor musun? İşte bunda tüm sabredenler ve şükredenler için ayetler/belgeler vardır." (ayet: 29-31)

Burada sabretmek, olumsuz etkiler altında kalmadan doğruyu araştıran ve doğruda ısrarlı olan kimselerin bir özelliği olarak karşımıza çıkıyor. Bunun neticesinde de Rabbini tanıyıp, ona teşekkür eden, onun verdiği nimetlerin kıymetini bilen, şükreden kimseler övülmektedir. İşte bu insanlar, Allah'ın verdiği işaretleri ve örnekleri idrak edip, hakkıyla değerlendirebilirler.

وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلاَّ كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ **(32)**

"Onları dağlar gibi dalgalar sardığı zaman, dini tamamen Allah'a tahsis ederek O'na dua ederler. Ama kurtulup, karaya ayak bastıklarında, içlerinden bazısı orta yolu tutar. Ayetlerimizi gaddar ve nankör olanlardan başkası bile bile inkar etmez." (ayet: 32)

Denizde böyle bir ölüm kalım savaşı verdikleri anda, Allah ile kendi aralarına koydukları aracılarını unutup, can havliyle Allah'a yalvarıp yakarırlar. Gerçeğin bu olduğunu, doğru hareketin bu olduğunu bazıları ancak böyle zamanlarda anlarlar. Ama yine de çoğu bile bile inkarcı ve batıl inanç savunucusu olmaya devam eder.

Allah, sûrenin son ayetlerinde de insanları uyarmaya ve ahiret gerçeğini haber vermeye devam ediyor:

يَاأَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ وَاخْشَوْا يَوْمًا لاَ يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلاَ مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا اِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلاَ تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلاَ يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ **(33)**

"-Ey insanlar, Rabbinizden korkun, babanın evladı, evladın da babası için hiç bir şey ödeyemeyeceği o gün de kendinizi koruyun. Allah-'ın vaadi şüphesiz gerçektir. Öyleyse dünya hayatı sizi aldatmasın, aldatıcı da sizi Allah ile aldatmasın!" (ayet: 33)

اَلْغَرُورُ "el-garûr" aldatan, aldatıcı anlamına gelir.

Aldatıcı, insanı nasıl Allah ile aldatır?

Size Allah'ı yanlış tanıtır. Allah'ın affına da güvendirir, cehennemde bir süre yandıktan sonra çıkıp cennete gideceksin diye uydurduğu rahatlatıcı sözlerle, insanları gevşetir. Yapmaları gereken görevlerini aksatır. Ayrıca insanlara Allah'a ulaşabilmeleri için aracılara, şefaatçilere ihtiyacı olduğunu empoze eder. insan Allah'ın kitabından, Allah'ın kendi sözlerinden O'nu tanımadan, aldatıcının yanlış tanıtması ile Allah'a isyan eder; ama farkında olmaz. Ahirette cehennemle karşılaştığı zaman hatasını anlar, fakat iş işten geçmiş olur.

اِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ اِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ **(34)**

"Kıyamet anının bilgisi O'nun katındadır. Yağmuru O yağdırır. Rahimlerde olanı bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilmez. Hiç kimse hangi yerde öleceğini bilmez. Allah, her şeyi bilen ve haberdar olandır. " (ayet: 34)

İnsanlar, üç şeyi bilemezler: Kıyamet ne zaman kopacak?, Yarın ne kazanacağım?, nerede öleceğim? Ancak bunlar hakkında tahmin yürütürler. Kıyamet zamanı geldiğinde o ortaya çıkar, günün sonu geldiğinde kazanç belli olur, ölüm döşeğine yattığında da öleceği yer belli olur.

Yağmuru başkası değil Allah yağdırır. Ana rahmindeki çocukların geleceğini, ne durumda olduğunu, ahlaki ve karakteristik yapısının nasıl olacağını, doğumundan ölümüne kadar yapacağı her şeyi de bilir.

LOKMAN SÛRESİNDEN EMİRLER VE YASAKLAR

1. Allah'a şirk koşma, çünkü şirk büyük bir zulümdür. (13)

2. Ana ve babana iyilik et, ama onlar seni Allah'a şirk koşmaya zorlarlarsa sakın onlara itaat etme. Dünya işlerinde onlarla iyi geçin. Allah'a yönelen kimsenin yoluna uy. (15)

3. Yaptığın bir işin büyük küçük olduğuna bakmadan onu Allah'ın görmekte olduğunu bil ve kıyamet günü karşına çıkacağını düşün. (16)

4. Namazı dosdoğru kıl, iyiliği emret, kötülüğü önle. Başına gelene sabırlı ol. (16)

5. Büyüklenerek insanlardan yüz çevirme. Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. (18)

6. Yürüyüşünde doğal ol, sesini fazla yükseltme. (19)

7. Allah'ın indirdiğine uyun, başka şeylere değil. (21)

8. Rabbinizden korkun. Babanın evladına, evladın babasına bir şey ödeyemeyeceği bir günden kendinizi koruyun. Dünya hayatı sizi aldatmasın, aldatıcı da sizi Allah ile aldatmasın. (33)

سورة سبأ

SEBE SÛRESİ (34)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Adı: Sebe ülkesinden gelmektedir.

İndiriliş Zamanı: Mekke döneminde Lokman Sûresi'nden sonra indirildiği rivayet edilmektedir.

Sûrenin Konuları: Sûre insanları kıyamet konusunda düşünmeye ve Allah'ın doğru yolunu görmeye çağıran ayetlerden oluşmaktadır. Bunu sağlamak için de çeşitli örneklere yer verilmekte, uyarılar yapılmaktadır. 54 ayettir.

1-9. ayetler: Allah'ın Yüceliği, kıyamet ve inkarcıların itirazları.

10-21. ayetler: Hz. Davut, Hz. Süleyman ve Sebe Kavmi'nden örnekler.

22-39. ayetler: Müşriklerin batıl inançları ve aldatılanlarla aldatıcıların ahirette tartışması ve değer hükmü.

40-45. ayetler: Ahiret gerçeği ve kafirlerin peygambere itirazı ve sonu.

46-54. ayetler: Peygamberin insanları düşünmeye çağrısı ve azap.

1 - 7: ALLAH, KIYAMET VE AHİRET

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ **(1)**

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ **(2)**

"Hamd göklerde ve yerdekilerin sahibi Allah içindir. Ahirette de hamd O'nun içindir. O, hakimdir, her şeyden haberdardır.

Yere gireni, ondan çıkanı, gökten ineni, oraya yükseleni bilir. O, merhametlidir, bağışlayıcıdır." (ayet: 1-2)

Hamd; her şeyin hakimi, her şeyden haberdar, her şeyi bilen, merhamet sahibi, günahları bağışlayan Allah'a mahsustur. Hamd nedir? Hamd; övmek, hakkını ödemek, razı olmak, sevinmek anlamlarına gelir. Bu anlamlardan hareketle; bütün övgü Allah'a aittir. Tüm haklar O'nundur, O'na ödemek gerekir. O'nun razılığını ve sevgisini kazanmak esastır. Çünkü her şeyin sahibi O'dur.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لاَ تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَى وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ لاَ يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلاَ فِي الْأَرْضِ وَلاَ أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلاَ أَكْبَرُ اِلاَّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ (3)

"İnkar edenler:

-Kıyamet bize gelmeyecek, dediler. De ki:

-Hayır, Rabbime yemin ederim ki, o size mutlaka gelecektir. Göklerde ve yerde zerre miktarı bir şey bile gaybı bilenden gizli kalmaz. Bundan daha küçük veya daha büyük birşey yoktur ki apaçık bir kitapta bulunmasın." (ayet: 3)

Niçin her şeyi bir kitapta yazıyor?

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ (4) وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٌ (5) وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقَّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ (6) وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَى رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ اِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ (7)

"İman edenleri ve doğruları yapanları ödüllendirmek için. İşte onlar! Onlar için bağışlanma, bol ve güzel bir rızık vardır.

Ayetlerimizi geçersiz kılmak için koşturanlara gelince, İşte onlar! Onlar için şiddetli ve acı bir azap vardır.

İlim verilenler, sana Rabbinden indirilenin gerçek olduğunu ve güçlü, hamde layık olanın yoluna ilettiğini görüyorlar. İnkar edenler:

-Size, paramparça olduğunuz zaman, sizin yeni bir yaratılışla diriltileceğinizi haber veren bir adam gösterelim mi? dediler." (ayet: 4-7)

Sanki, akıl almaz ve gerçekleşmesi mümkün olmayacak, hayali bir şeyden haber veren meczup bir kişiyi gösteriyorlardı. Allah'ın elçisi Muhammed'i işaret ederek…

Oysa onlar, Muhammed'i yalanlamıyorlar, herşeye hakim olan, yaratıcı ve hesaba çekici Allah'ı yalanlıyorlardı. Allah'ın gücünü ve kudretini küçümsüyorlardı. Bir başka ifade ile "hamd"in Allah'a ait olduğunu bilmiyorlardı. Herşeyin hakimiyetinin O'nun elinde olduğunu ve O bir şeyin olmasını dilediği zaman ona "ol" demekle, olduracağını akılları almıyordu. Daha doğrusu onlar, akıllarını kullanmıyorlardı.

8 - 9: KAFİRLERİN PEYGAMBER'E HAKARETİ

Onlar, akıllarını kullanmadıkları gibi, gerçeği açıklayan elçiye de hakaretten geri durmuyorlardı. Onu, Allah hakkında yalan söyleyen, uydurma sözler düzen bir deli olarak görüyorlardı.

اَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ بَلِ الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلاَلِ الْبَعِيدِ (8) أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ اِنْ نَشَأْ نَخْسِفْ بِهِمِ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ اِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ (9)

"-O, Allah hakkında yalan mı uyduruyor; yoksa deliliği mi var?

-Hayır! Ahirete inanmayanlar azapta ve derin bir sapıklık içindedirler.

Onlar önlerindeki, arkalarındaki göğe ve yeryüzüne bakmıyorlar mı? Dilersek onları yere batırır veya üzerlerine gökten bir parça düşürürüz.

İşte bunda, her (ihlasla) yönelen kul için bir ayet/belge vardır." (ayet: 8-9)

"Dilersek onların üzerine gökten bir parça düşürürüz." ayetini, yüzyılımızda yaşadığımız büyük bir olayı düşünerek yorumladığımız zaman zannederim daha iyi anlaşılacaktır. Temmuz 1994'te Jüpiter'i bombardıman eden kuyruklu yıldızın parça parça düşüşü, eğer jüpitere değil de dünyaya olsaydı, yeryüzünde hangi canlı kalırdı?

Jüpiter'e düşen kuyruklu yıldızın her parçası dünyanın bir kaç kat büyüklüğünde ve bir ateş topu halindeydi. İşte bunları düşünebilen, iyi niyetli, temiz kalpli her kul, Allah'a yönelir ve Peygamber'in Allah'tan getirdiği mesajların gerçek olduğunu, Allah'ın gücünün sınırsızlığını çok iyi kavrar.

عَبْدٍ مُنِيبٍ "abdin munîb" (ihlasla) yönelen kul anlamına gelir. Yönünü başka şeylere değil; Allah'a çevirmiş kul demektir. Eğer kul, kendini bilirse Rabbini de bilir. Kendinin farkında olan kul, fıtratını bozmamış, azmamış, sapmamış, tertemiz ve doğal yapısını korumuş insan çevresine, içinde yer aldığı dünyaya ve uçsuz bucaksız evrene bakarak varedeci mutlak gücün önünde tüm benliği ile saygıyla eğilir ve teslimiyetini arzeder.

10 - 11: Hz. DAVUD'A VERİLENLER

Allah, kendi kudretinden bazı seçkin insanlara çok küçük lütuflar bahşederek, insanlara ibret kılmıştır. İşte bunlardan biri Hz. Davut, diğeri Hz. Süleymandır.

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ مِنَّا فَضْلاً يَاجِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَأَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ (10) أَنِ اعْمَلْ سَابِغَاتٍ وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (11)

"Davud'a katımızdan bir lütuf vermiştik:

- Ey dağlar ve kuşlar! Davut'la birlikte (bana) yönelin.

Ona demiri de yumuşatmıştık. "Geniş zırhlar yap, dokumasını da sağlam tut." diye. İyi/doğru çalışın, çünkü ben yaptıklarınızı görürüm." (ayet: 10 -11)

Allah, Hz. Davud'a sağlam zırh yapmasını öğretmişti. Demire istediği şekli veriyor ve daha önce düz ve ince olan zırhların yerine, mukavemeti daha güçlü olan yuvarlak halkalar halinde sık örülmüş, eskisine nazaran daha hafif zırhları yaptığı rivayet ediliyor. Bu ayette savunma sanayinin önemi de ayrıca vurgulanmış oluyor.

12 - 14: Hz. SÜLEYMAN'IN HİZMETİNDEKİLER

Allahu Teala, Hz. Davud'a demiri yumuşatma ve istediği şekli verebilme kabiliyeti verdiği gibi, Hz. Süleyman'a da bir çok nimetler ihsan etmişti.

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ **(12)** يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِيبَ وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ اعْمَلُوا آلَ دَاوُودَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ **(13)**

"Süleyman'a da, sabah gidişi bir ay, akşam dönüşü de bir ay süren rüzgarı verdik. Ona bakırı su gibi akıttık. Cinlerden bir kısmı da Rabbinin emriyle onun emrinde çalışırdı. Onlardan, kim emrimizden çıkarsa, ateş azabından tattırırdık.

Onlar, onun için, ne dilerse; kaleler, heykeller, büyük havuzlar gibi çanaklar ve sabit kazanlar yaparlardı.

-Ey Davut ailesi; şükrederek çalışın. Kullarımdan şükredenler çok azdır." (ayet: 12 - 13)

Cinler, Hz. Süleyman için ne tür heykeller yaparlardı?

تَمَاثِيلَ "Temasil" kelimesi, şekil verilmiş, resim ya da heykeli ifade eder. Yazı veya resimle anlatmaya da "temsil" denir.

İslam'da heykelin bir tapınma aracı ve put olarak görüldüğünde haram kılındığını biliyoruz. Buradaki heykelin tapınma ve kutsamaya sebep olamayacak figürler olduğu kanaatindeyiz.

Bazı tefsirler Süleyman Aleyhisselam'ın şeriatında heykelin haram olmadığı şeklinde bir yorum yapıyorlar. Öyle bile olsa, bunun her türlü heykeli kapsaması düşünülemez.

Nitekim İsrailoğulları'nın, Hz. Musa'nın kısa bir müddet aralarından ayrılışında buzağı heykelini yapıp taptıklarını düşünürsek, heykel serbestliğinin onları nerelere götüreceği açıktır.

Bu heykeller, insanları putperestliğe götürmesi mümkün olmayan figürler olsa gerektir.

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلاَّ دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنسَأَتَهُ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ **(14)**

"Süleyman'ın ölümünü takdir ettiğimiz zaman, onun ölümünü ancak değneğini kemiren bir kurt gösterdi. Yere yıkılınca, cinlerin gaybı (görülmeyeni) bilmedikleri ortaya çıktı. Böyle olmasaydı kendilerini alçaltan azab içinde kalmazlardı." (ayet: 14)

Cinlerin gaybı bildiğine inanan kimselere güzel bir örnek verilerek, eğer cinlerin böyle bir kabiliyeti olsaydı, Hz. Süleyman'ın öldüğünü bilirler ve ondan korktukları için sürdürdükleri işlerini derhal bırakırlardı. Fakat, onun öldüğünden haberleri olmadığı için işlerini bırakmadılar. Ancak ağaç kurtlarının Hz. Süleyman'ın yaslandığı değneği yemesiyle onun yere düşüp, gerçeğin ortaya çıkması o cinleri uyandırdı. Hz. Süleyman'ın çoktan ölmüş olduğu gerçeği ile karşı karşıya getirdi.

15-21: SEBE ÜLKESİNDEN BİR ÖRNEK

Sebe Kıraliçesi'nin Hz. Süleyman'a gelerek müslüman olduğunu Neml Sûresi'nde görmüştük. Şimdi burada da o ülkeden bir örnek verilerek; inkarcı nankörlerin nasıl cezalandırıldıkları anlatılıyor:

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ **(15)**

"Sebe halkı için, ülkelerinde bir ibret vardı: sağlı sollu bir bahçe!

-Rabbinizin rızkından yiyin ve O'na şükredin. Güzel bir belde ve bağışlayıcı bir Rab!" (ayet: 15) denilmişti .

Ama onlar, Allah'ı bırakıp başka varlıklara kulluk edince, Allah'ın buyruklarını yerine getirmeyince, Allah da onları ürünlerindeki güzelliklerden mahrum bırakarak cezalandırdı.

فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتَى أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ وَشَيْءٍ مِنْ سِدْرٍ

قَلِيلٍ (16) ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجَازِي إِلاَّ
الْكَفُورَ (17) وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا
قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا لَيَالِي وَأَيَّامًا
آمِنِينَ (18)

"Yüz çevirmişlerdi de, onlara 'Arim Seli'ni göndermiştik. Onların bahçelerini, buruk meyveli, acı ılgın ağaçlı ve bol otlu bahçelere çevirmiştik.

Nankörlükleri sebebiyle onları işte böyle cezalandırdık. Nankörlerden başkasını cezalandırır mıyız?

Onlar ile bereketlendirdiğimiz şehirler arasında, seçkin şehirler yaptık ve güven içinde gündüz gece seyahat edin, diye aralarında gidip gelmeyi kolaylaştırdık." (ayet: 16-18)

Allah onlara lutfetmiş, kolaylık ve emniyet sağlamıştı, onlar ise bu ikramın kıymetini bilememişler. Macera aramışlar. Uzak ülkelere, tehlikeli yolculuklar yapmak istemişlerdi..

فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ
أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ
صَبَّارٍ شَكُورٍ (19) وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ
إِلاَّ فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (20) وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ
سُلْطَانٍ إِلاَّ لِنَعْلَمَ مَنْ يُؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي
شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ (21)

"-Rabbimiz, Yolculuklarımızın mesafesini uzaklaştır, dediler. Kendi kendilerine zulmettiler. Biz de onları efsane haline getirdik, darmadağın ettik. İşte bunda her sabırlı ve şükreden kimse için bir ibret vardır.

İblis, onlar hakkındaki düşüncesini doğruladı ve mü'min bir grup dışında ona tabi oldular. Oysa onun, onların üzerinde bir gücü yoktu. Ancak biz, ahirete inanan ile, ondan şüphe edeni belirlemek için böyle yaptık. Rabbin, herşeyin koruyucusudur." (ayet: 19-21)

İblis'in, onlar hakkındaki düşüncesi, onların çoğunu doğru yoldan saptırabileceği idi. Bu, bize İblis'in cennetten kovuluşunda Allah'a verdiği sözü hatırlatıyor.

"Onların önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından yaklaşacağım ve sen onların çoğunu sana şükredici bulamayacaksın."[1]

Şeytan, bu sözünü yerine getiriyor. Mü'min bir grubun dışında, tüm toplum onun peşinden gidiyordu. Allah'a, verdiği nimetler sebebiyle şükredeceklerine, nankörlük ediyorlar, zorlayıcı hiç bir gücü, kudreti olmamasına rağmen şeytanın peşinden gidiyorlardı. Allah'a kulluktan uzaklaşmışlar, uydurdukları batıl tanrılara yalvarır olmuşlardı. Yeryüzünde ve gökyüzünde zerre miktarı birşeye sahip olmadıkları halde ve Allah ile hiç bir ortaklıkları bulunmadığı halde, onlara dua ediyorlardı.

22 - 30: ŞİRK, AHİRET VE PEYGAMBER

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لاَ يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلاَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ **(22)** وَلاَ تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلاَّ لِمَنْ أَذِنَ لَهُ حَتَّى إِذَا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقَّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ **(23)**

" De ki:

-Allah'tan başka inandıklarınıza yalvarın. Ne göklerde ne de yerde zerre miktarı bir şeyleri vardır. Oralarda ortaklıkları yoktur. Allah'ın, onlardan bir yardımcısı da yoktur.

Katında izin verdiği kimseden başkasının şefaati fayda vermez. Sonunda yüreklerindeki korku giderilince:

-Rabbiniz ne dedi? dediler.

-Gerçeği, diye cevap verdiler. Yüce ve büyük O'dur." (ayet: 22-23)

Bu ayetler, bin dört yüz sene önce cahiliye Araplarını uyarmak için değil de adeta, batıl inançlarla yoğrulmuş günümüz insanlarını uyarmak için indirilmiş.

Bugün de, bazı bilgisiz kimselerce, Kutbul Aktab denilen, üçler, yediler, kırklar diye halk arasında yaygın olarak tanınan bazı zatların kainat üzerinde tasarruf hakkına sahip oldukları, kainatta meydana gelen her olayın bu zatların bilgisi, iradesi ve gücü dahilinde olduğu,

---

1

hatta kalblerinin oynamasıyla meydana geldiği iddia ediliyor. O zatların "iki cihanda tasaarruf edemeyeceği hiçbir şey yoktur." deniliyor.

Şimdi, Sebe Sûresi'nin 22. ayetini iyice ve düşünerek okuyun. Sonra da bu iddiaları düşünün.

Hz. Peygamberin "Ben kuru ekmek yiyen bir kadının oğluyum. Sizden herhangi bir üstünlüğüm yok, ben de Allah'ın kuluyum. Yalnızca O'nun mesajlarını size iletiyor, sizi uyarıyor ve müjdeliyorum." diyerek gerçeği gösteren ifadelerini düşünün bir; bir de "iki cihana hükmeden, Allah'tan başka varlıklar olduğunu iddia eden inanç sahiplerini..."

Eğer gerçekten inanıyorsanız, gerçeği açıklayan Allah'ın ayetlerini her şeyden en üstün tutmalısınız.

Allah, kendisine izin vermediği kimsenin bir şefaati olamayacağını bildiriyor. Müşriklerin inandığı sahte ilahların yaptıkları her şeyin sadece Allah ile kendileri arasında bir aracılıktan ibaret olduğunu iddia etmeleri de gerçeği göstermez.

Çünkü Allah, kimin ne için aracı olacağını belirlemiştir. İnsanlara kitabın indirilmesinde, meleklerden ve insanlardan aracı seçmiştir.

Peygamberler göndermiştir. Ama insanların dualarını ve ibadetlerini kendisine yükseltmesi için hiçbir aracı seçmemiştir. Bilakis: "Kullarım, beni sana sorarlarsa, ben onlara çok yakınım, bana dua ettiği zaman, bana dua edenin duasına karşılık veririm."[2] buyurmasını Peygamber'ine emretmiştir.

Dinin özünü ortaya koyan Fatiha Sûresinde de: "Yalnız sana kulluk eder yalnız senden yardım dileriz." diyerek mü'min'in, Allah'a verdiği söz, hiç bir yoruma gerek kalmayacak şekilde konuyu açıklıyor. Ahirette ise gerçeği ortaya koyan bir şahitliğin dışında, torpil nevinden bir şefaatin olmadığını Allah'ın ayetlerine kalpten inananlar çok iyi bilirler.

"Ey iman edenler, içinde bir alışverişin, bir dostluğun ve şefaatın olmadığı gün gelmeden önce size rızık olarak verdiğimiz şeylerden infak edin. Kafirler, işte onlar zalimlerdir."[3]

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْ
إِيَّاكُمْ لَعَلَى هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ (24) قُلْ لَا تُسْأَلُونَ
عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نُسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ (25) قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا

2

3

رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ **(26)** قُلْ أَرُونِيَ الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلاَّ بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ **(27)**

"De ki:

-Gökten ve yerden sizi kim rızıklandırıyor? De ki:

-Allah… O halde ya biziz, ya da sizsiniz doğru yolda veya apaçık dalalet içinde!

De ki:

-Bizim suçlarımızdan siz sorumlu değilsiniz, sizin yaptıklarınızdan da biz sorumlu olmayacağız. De ki:

- Rabbimiz bizi bir araya toplayacak, sonra da aramızda hak ile hüküm verecektir. En büyük hakim, her şeyi bilen O'dur. De ki:

-O'na kattığınız ortakları bana gösterin. Asla gösteremezsiniz. Güçlü ve hakim olan, O Allah'tır." (ayet: 24-27)

Allah'ın hakimiyeti ve iradesi gibi evren üzerinde etkin ve gerçek bir başka ilah yoktur. İnsanların zihninde ürettiği hayali ilahları ve onların nasıl bir güce sahip olduklarını kimse açıklayamaz. İnsanların karşısında duran bir heykel ya da bir mezar taşının kutsanmış olması hiçbir zaman onların güç ve kudretlerinin gerçekliğini göstermez. Onları yerle bir etseniz size sesleri bile çıkmaz. Ama, onları koruyabilmek için çeşitli efsaneler üretilerek halkın gönlüne korku salınır. Halk korkusundan o yerlere veya şahıslara yaklaşamazlar bile. Halk korktukça, onların kutsallığı da bir kat daha artar. Olmayan güçleri hayallerde güçlendikçe güçlenir.

Oysa batıl, gerçek karşısında uçup giden bir köpük gibidir. Aydınlığın karşısındaki karanlık gibidir. Yarasalar karanlıkları sever ve karanlıklarda avlanırlar. Işığı görünce gözleri kamaşır. Allah'ın Resulü ise Allah'ın aydınlatıcı kitabını insanlara getirmiştir. İnsanların geleceklerini aydınlatmış, iyilere cenneti müjdeleyip, kötüleri de cehennemle uyarmıştır.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلاَّ كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَعْلَمُونَ **(28)** وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ **(29)**

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لاَ تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلاَ تَسْتَقْدِمُونَ (30)

"Biz seni bütün insanlara, ancak bir müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik. Fakat, onların çoğu bilmiyor ve diyorlar ki:

-Eğer doğru söylüyorsanız, Bu söz ne zaman gerçekleşecek? De ki:

-Size verilen sözün bir günü vardır. ondan bir saat geri de bırakılmazsınız; zamanı öne de alamazsınız." (ayet: 28-30)

Kafirler inansa da inanmasa da Allah'ın belirlediği her şey zamanı gelince yerine gelir. Allah her şeyi belli bir ölçüye ve kurala göre yapar.

31 - 33: MÜSTEKBİR VE MUSTAZAFLARIN TARTIŞMALARI

Kur'an'ı hayat kılavuzu edinmeyi reddeden cahillerin kıyamet gününde birbirleriyle tartışmalarından bir kesit veriyor Rabbimiz bize. Müstekbirlerle, mustazaflar arasında geçen bir tartışma. Yani, büyüklenerek, kendisini halkın yönlendiricisi, aydınlatıcısı ve idare edicisi olarak görenlerle, onlara uyan, kendilerini büyüklere uymak zorunda hisseden, "büyüklerin, yaptığı elbette doğrudur." diye inanan halk kitlesi. Zalim müstekbirler kendilerini her zaman haklı ve güçlü görürler. Gerçekte de halkın emeğini ve gücünü kendi lehlerine tüketirler. Halk gittikçe zayıflarken, kendileri gittikçe güçlenir. Halk bunlara bir ilah gibi yaklaşır, onlara kul olur.

Dünyadaki bu yaklaşımın tersine ahirette birbirlerine düşman kesilirler ve birbirlerini suçlarlar. Çünkü azabı görmüşler ve kurtuluşun olmadığını anlamışlardır.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلاَ بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَى إِذْ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلاَ أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ (31) قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا أَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدَى

بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ (32) وَقَالَ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يُجْزَوْنَ إِلاَّ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (33)

"İnkar edenler:

-Biz, bu Kur'an'a da ondan öncekilere de asla inanmayız, derler. oysa o zalimler, Rab'lerinin huzurunda durdukları zaman bir görsen, suçu nasıl birbirlerine atıyorlar. Sömürülenler, büyüklük taslamış olanlara:

-Eğer siz olmasaydınız, biz kesinlikle mü'min olurduk derler. Büyüklük taslamış olanlar da; sömürülenlere:

-Size doğruluk rehberi geldikten sonra biz mi engel olduk? Hayır, siz zaten suçlular idiniz, derler. Sömürülenler de büyüklenenlere:

-Aksine, siz, gece gündüz plan kurup, bize Allah'a nankörlüğü ve O'na denk varlıklar edinmemizi emrederdiniz, derler. Azabı gördükleri zaman, için için pişman olacaklardır. İnkarcıların boyunlarına demir halkalar geçiririz. Yaptıklarından başka bir şeyle mi cezalandırılacaklar?" (ayet: 31-33)

Dünyada, insanlara yol gösterdiklerini iddia ettikleri halde aslında insanları yoldan saptıran ve cehenneme götüren önderler ne kadar suçlu ise, onlara körükörüne uyan, takliti kutsayarak, onların kurtarıcılığına inanan cahilller, akıllarını kullanmayan, Allah'ın kitabına yönelmeyen mustazaflar, cennet hayaliyle yaşadıkları dünyadan, cehennem müjdesiyle ayrılacaklardır. Boyunlarına ateşten halkalar geçirilecek, Allah'a şirk koşmalarının bedeli olarak cehenneme atılacaklardır.

34 - 39: ZENGİNLİK, İKTİDAR VE AZGINLIK

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلاَّ قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ (34) وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالاً وَأَوْلاَدًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ (35) قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَعْلَمُونَ (36)

"Bir ülkeye uyarıcı göndermedik ki oranın varlıklıları:

-Biz, sizinle gönderilen şeyleri inkar ediyoruz, demiş olmasınlar.

-Bizim malımız ve evladımız daha çok. Biz, azap görecek de değiliz, dediler. De ki:

-Rabbim dilediğine rızkı yayar, dilediğine de daraltır. Fakat, insanların çoğu bilmez." (ayet: 34 - 36)

Müstekbirler, toplumun varlıklı, zengin ve iktidar sahibi kesimidir. Bunlar, peygamberi ve onun getirdiği mesajları ilk inkar eden ve sömürdükleri insanları da bu yolda yönlendiren kimselerdir. Allah'ın kendilerine verdiği mal ve evladı bir üstünlük vesilesi olarak görüp, Allah'ın kendilerinden yana olduğunu zannederler. Allah'ın kendilerini azaba çarptırmayacağına inanırlar. Oysa Allah, rızkı bir üstünlük vesilesi kılmamıştır. Hele azgınlık vesilesi hiç kılmamıştır. Bunlar ancak bir imtihandır, Allah dilediğine bol rızık verir, dilediğine de belli bir ölçüye göre rızkını dağıtır. İnsanı Allah'a yaklaştıracak olan malı, mülkü, evlatları veya gücü değildir.

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلاَ أَوْلاَدُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَى إِلاَّ مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضِّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ **(37)** وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ **(38)** قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ **(39)**

"Sizi, bize yaklaştıracak olan mallarınız ve evlatlarınız değildir. Ancak kim inanır ve doğruları yaparsa; işte onlar, onlar için yaptıklarının karşılığı olarak kat kat mükafat vardır. Onlar, köşklerde, emniyet içerisindedirler.

Ayetlerimizi geçersiz kılmak için koşturanlar ise, işte onlar, azaba hazırlananlardır.

De ki: "Şüphesiz Rabbim, kullarından dilediğinin rızkını genişletir dilediğininkini de daraltır. Harcadığınız şeyin yerine yenisini koyar. Rızık verenlerin en hayırlısı O' dur." (ayet: 37-39)

Öyleyse, nankörlük etmeyin, Allah'ın size verdiklerinden O'nun yolunda harcayın. Unutmayın ki harcadığınız şey yok olup gitmeyecektir. Onun karşılığını Rabbinizin katında bulacağınız gibi, Allah harcadığı-

nızın yerine size bir yenisini mutlaka bağışlayacaktır. Hem de fazlasıyla…

40-45: İNKARCILARIN SONU

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلاَئِكَةِ أَهَؤُلاَءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ **(40)** قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيُّنَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ **(41)**

"O gün, Allah onların hepsini bir araya toplar. Sonra meleklere der ki:

-Bunlar size mi kulluk ediyorlardı?

-Seni tenzih ederiz. Sen bizim velimizsin; onlar değil. Hayır, onlar cinlere kulluk ediyorlardı. Çoğu onlara inanıyordu, derler." (ayet: 40-41)

Günümüzde de cinlere kulluk eden kimseler çoktur. Onlardan korkan, onların olağanüstü güçlere sahip olduğunu zanneden, onların çarpacağından endişe içinde olan kimseler, Allah'tan çok onları düşünürler. Oysa, Allah, onlara insanlara zarar verebilecek bir güç vermemiştir. Ancak insanlara vehim fısıldayarak onları saptırırlar.

فَالْيَوْمَ لاَ يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلاَ ضَرًّا وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ **(42)** وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلاَّ رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ وَقَالُوا مَا هَذَا إِلاَّ إِفْكٌ مُفْتَرًى وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنْ هَذَا إِلاَّ سِحْرٌ مُبِينٌ **(43)**

"Bugün, birbirinize fayda da zarar da veremezsiniz. Zalimlere şöyle deriz:

-Yalanlamış olduğunuz ateş azabını tadın! Kendilerine apaçık ayetlerimiz okunduğu zaman:

-Bu, sadece bizi atalarımızın kulluk ettiklerinden vazgeçirmek isteyen bir adam, dediler. Bu Kur'an, düpedüz bir uydurmadan başka nedir?! dediler. Kafirler, hak kendilerine geldiği zaman:

-Bu, apaçık bir sihirden başka bir şey değil, dediler." (ayet: 42 - 43)

Mekkeli müşrik inkarcıların yaptığı, körü körüne batıla iman ve hiç düşünmeden hakkı reddetmekten başka bir şey değildi.

وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ **(44)** وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَا آتَيْنَاهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُلِي فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ **(45)**

"Halbuki biz onlara, senden önce ders alacakları, bir kitap vermemiş ve bir uyarıcı da göndermemiştik. Onlardan öncekiler de yalanlamıştı. Onlara verdiğimizin onda birine bile ulaşamadılar. Buna rağmen peygamberlerimi yalanladılar. Buna karşı benim cezam nasıldı?" (ayet: 44-45)

Allah, onların hepsini helak etmedi mi? Ahirette ise onlara en şiddetli azap yok mudur?

46 - 48: PEYGAMBER, KİTAP VE İNKARCILAR

Peygambere inanmayan, onun getirdiklerini uydurma yalanlar olarak niteleyenlere, Allah bir metod öneriyor. Eğer gerçekten doğruları öğrenmek istiyorlarsa, toplum psikolojisinin verdiği baskıdan kurtularak, kendi düşünce mekanizmalarını çalıştırıp, birer birer, ikişer ikişer bir kenara çekilip düşünmelerini istiyor. Bu onların gerçeği bulmalarını daha kolay bir hale getirir. Yoksa toplumun müstekbir kesimi, halkın kafasını bulandırarak onların gerçekleri görmelerine engel olurlar.

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مَثْنَى وَفُرَادَى ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلاَّ نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ **(46)** قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِي إِلاَّ عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ **(47)** قُلْ إِنَّ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلاَّمُ الْغُيُوبِ **(48)**

"De ki:

-Size tek bir öğüt veriyorum. Allah için birer, ikişer kalkın, sonra iyice düşünün. Arkadaşınızda bir delilik yoktur. O, yalnızca şiddetli bir azabdan önce sizi uyaran birisidir.

De ki:

-Ben sizden bir ücret istemiyorum. O, sizin olsun. Benim ücretim ancak, herşeye şahid olan Allah'a aittir.

De ki:

-Rabbim gerçeği hiç çekinmeden söyler. Gizli şeyleri en iyi bilen O'dur." (ayet: 46-48)

عَلاَّمُ الْغُيُوبِ "allamu'l-Guyub" Gaybları yani görülmeyen ve yanımızda, bilgi dairemiz alanında bulunmayan her şeyi en iyi şekilde bilen demektir. Allah, her türlü gaybı en iyi bilendir. Çünkü Allah için gayb diye bir şey söz konusu değildir. Onun ilmi her şeyi kuşatmıştır.

49 - 54: HAK GELDİ

Allah Resulü, insanlara hakkı getirdi. Doğruyu gösterdi. Doğrunun ortaya konması batılın sonunu hazırladı.

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ **(49)** قُلْ اِنْ ضَلَلْتُ فَاِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنِ اهْتَدَيْتُ فَبِمَا يُوحِي إِلَيَّ رَبِّي اِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ **(50)**

"De ki:

-Hak geldi. Batıl ne başlatır ne de yeniden yapar.

De ki:

-Eğer saparsam, sapmam ancak kendi aleyhimedir. Eğer doğru yola girersem bu da Rabbim bana vahyettiği içindir.

O, her şeyi işitir. O, çok yakındır." (ayet: 49-50)

Hak geldi. Gerçekler açıklandı. Buna rağmen batılda inat edenler ve o halleriyle ölenler azabı gördükleri zaman ne yapacaklar?

وَلَوْ تَرَى إِذْ فَزِعُوا فَلاَ فَوْتَ وَأُخِذُوا مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ (51) وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ وَأَنَّى لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ (52)

"Onların dehşetli bir korkuya tutuldukları anı bir görsen! Geçip gitmek yok... Yakın bir yerden yakalanmışlardır.

-Ona inandık, derler. Bu kadar uzak yerden, onlar (imana) nasıl ulaşsınlar ki?!" (ayet: 51- 52)

İnanmak neye yarar? İmana ulaşmanın yeri dünya idi. Onlar dünyada iken bu fırsatı kaçırdılar. Artık orası inanma yeri değil, acı gerçeklerle baş başa kalma yeridir. İmanlarının onlara hiçbir fayda sağlamayacağı bir yerdedirler.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ (53)

وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ (54)

"Oysa daha önce onu inkar etmişlerdi. Uzak bir yerden atıp tutuyorlardı. Arzu duydukları şeyler ile aralarına engel kondu. Daha önce benzerlerine de yapıldığı gibi. Çünkü onlar, şüphe ve tereddüt içinde idiler." (ayet: 53-54)

Onlar daha önce ahiret gerçeğini kabul etmiyorlardı. "Bu çürümüş kemiklere kim yeniden hayat verecek?" diye alay ediyorlardı. [4]

İnsan görmediğini ve hakkında bilgi sahibi olmadığı şeyi hiç araştırmadan hemen inkar yoluna gitmemelidir.

Gerçeği araştırmalı ve daha sonra pişman olacağı bir iş yapmamalıdır.

SEBE SURESİ'NDEN EMİRLER

1. Allah'ın dışında kimseye el açıp dua etmeyin. (22)

[4] Yasin: 78.

2. Allah rızası için malınızın sadakasını verin. (39)

3. Dünyada iken iman edin, ahirette inanmanın kişiye bir faydası olmaz. (52)

سورة الزمر
ZÜMER SÛRESİ (39)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Adı: İnsanların grup grup cehenneme ve cennete gireceğini haber verirken, "grup" anlamına gelen "zümer" kelimesi 71. ve 73 ayetlerde geçmiştir.

İndiriliş Zamanı: Sûre, Mekke Dönemi'nde Sebe Sûresi'nden sonra indirilmiştir.

Konuları: Zümer Suresinin ana konusu imandır. İnsanları batıl ve şirk inançlarından arındırarak, doğru imanı, kurtarıcı imanı öğretmeye çalışmaktadır. 75 ayettir.

1 - 6. ayetlerde: aracısız kulluk, evrenin ve insanın yaratılışı,

7 - 40. ayetlerde: inkar ve iman arasında insanların tavırları ve tercihleri ve Allah'ın bu tercihler konusunda verdiği örnekler, Allah'ın takdiri,

41 - 67. ayetlerde: Allah'ın kitabı indirmesinin gayesi, insanların kaçamayacakları son ve inkarcı müşriklerle tartışmalar, insanlara Allah'ın, ortaksız otoritesinin tanıtılıp, insanların doğruya davet edildiği bölüm.

68 - 75. ayetlerde: Sûr'un üflenişinden sonraki gelişmeler, cehennem, cennet ve son hüküm ile Sûre tamamlanıyor.

1-4: ARACISIZ KULLUK

Bu Sûre, bize Allah'ı doğru tanımamız ve hakkıyla O'na kulluk etmemizde ışık tutan önemli bir sûredir. Çünkü bu Sûre'de Allah'a inandıkları halde, O'nu hakkıyla takdir edemedikleri için inanç konusunda hataya düşen insanların yaptıkları hatalar tartışılıyor ve onlar arınmaya davet ediliyor. Sıkı bir tartışmanın yaşandığı ve şirk içerisindeki insanların uyarıldığı bu Sûre'ye, kitabın indiriliş gayesi açıklanarak giriş yapılıyor.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ (1) إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ (2) أَلاَ لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلاَّ لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لاَ يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ (3)

"Kitabın indirilmesi güç ve hüküm sahibi Allah'tandır. Biz, sana kitabı hak olarak indirdik. Öyleyse, dini O'na tahsis ederek Allah'a kulluk et! Bil ki halis din Allah'ındır. O'ndan başka veliler edinenler:

-Biz bunlara, bizi Allah'a yaklaştırmalarından başka bir sebeple kulluk etmiyoruz, derler. Allah, anlaşmazlığa düştükleri konuda aralarında hükmü verecektir. Şu kadar var ki Allah, yalancı, inkarcı kimseye yol göstermez." (ayet: 1-3)

Allah hakkında bilgisi vahye dayanmayan kimseler, dini katışıksız, arı duru bir halde tanımazlar. Allah'a inansalar bile, doğru bir inançla inanmazlar. Allah ile kendileri arasında bir takım aracılar edinerek, yaptıkları ibadetleri bu aracılar vasıtasıyla Allah'a ulaştırmak isterler. Edindikleri aracılarda bir takım ilahi kudretlerin gizli olduğu vehmine kapılırlar. Bu sebeple Allah hakkında gerçeğe aykırı bir çok yalan uydururlar, ya da uydurulan yalanlara kanarlar.

Oysa din, kayıtsız şartsız Allah'ındır. Allah, otoritesine hiç kimseyi ortak etmez ve insanların kendisine yaptığı ibadetleri görür ve bilir. İbadetleri kendisine ulaştırsın diye aracılar edinmeye ihtiyacı yoktur. Bu, şeytanın insana karşı oynadığı bir oyundan ibarettir. Şeytan bu oyunuyla; arınmış olmayan herkesi aldatır. Arınmak ise, Allah'ın vahyini tanımak ve şeytanın vehmine aldanmayacak bir basiretle mümkündür.

Bir kısım insanlar, şeytanın azdırmasıyla Allah'a saçma sapan yakıştırmalarda bulunurlar. Allah ile kendileri arasında aracılık yaptıklarına inandıkları putlar icat ederek veya bazı insanları kutsallaştırarak, onlara Allah'ın oğlu gibi sıfatlar yükleyerek Allah'a iftira ederler. Allah, böyle kimselere yol göstermez.

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفَى مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ (4)

"Eğer Allah bir oğul edinmek isteseydi, yarattıkları içinden dilediğini seçerdi. O bundan münezzehtir. O, tek ve yegane otorite sahibi Allah'tır."(ayet: 4)

Allah'ın bir oğul edinmeye ihtiyacı yoktur. Eğer O, isteseydi bunu kendisi seçerdi. Müşrik cahillerin arzusuyla değil. Nitekim Allah, böyle bir evlat edinmemiştir. O, tek ilahtır. Evlat edinmesi, otoritesinin parçalanması anlamına gelir. Allah, hakimiyetinde tektir. Hakimiyetine hiç kimseyi ortak etmez.

5-6: DOĞA VE İNSAN

Allah, kendisinin çocuk edinmediğini, buna ihtiyacı olmadığını, evrenin idaresinin sadece kendi elinde olduğunu açıklıyor. Sonra, insana hem doğadan ve hem de kendi benliğinden bazı kesitler veriyor ve insanın tüm bu gerçeklere rağmen nasıl bir aldanışa düştüğünün hayret verici, akıl almaz bir iş olduğunu bildiriyor.

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى أَلاَ هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ **(5)** خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلاَثٍ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ **(6)**

"O, gökleri ve yeri hakkıyla yaratmıştır. Geceyi gündüze örter, gündüzü de geceye örter, güneşi ve ayı da emri altına almıştır. Hepsi de belli bir süre için akar/döner. Bilin ki O, güçlüdür, bağışlayıcıdır.

Sizi bir kişiden yaratmıştır. Sonra ondan da eşini meydana getirmiş ve size sekiz çift hayvan indirmiştir. Sizi analarınızın karnında, üç karanlık içinde, yaratılış aşamalarından geçirerek yaratmıştır. İşte, sizin Rabbiniz olan ve mülk de kendisinin olan Allah budur. Ondan başka ilah yoktur. O halde nasıl yüz çeviriyorsunuz?" (ayet: 5-6)

Allah, sizi Adem'den yaratmıştır.

İlk önce ondan eşini meydana getirmiştir.

Allah niçin başka bir insan yaratarak onu dişi kılmak yerine Adem'den meydana getiriyor? diye bir soru akla gelebilir.

Tabi Allah'ın iradesine hiç kimsenin müdahalesi söz konusu olamaz, o nasıl isterse öyle yaratır. Fakat bize öyle geliyor ki, ayrı bir nesneden, ayrı bir özden kaynaklanacak ikinci bir insanla birinci insan, birbirlerine karşı kendi parçası gibi yakın olamayacaktı. Allah'ın böyle yaratışı sayesinde erkek ve kadın bir bütünün parçaları gibi birbirini tamamlayan unsurlar olmuştur. Nasıl ki, insanın kendi çocukları onlara karşı sevgi ve şefkati getiriyorsa, bu da aynı duyguları yaşatmıştır.

Allah'ın sekiz çift hayvandan kastı nedir?

Acaba bu, insanın yaratışı ile onların yaratılışı arasında bir benzerliği çağrıştırmak için mi; yoksa insanın gıda ihtiyacının da Allah tarafından nasıl ihmal edilmeden karşılandığını hissettirmek için mi zikredilmiştir?

En doğrusunu Allah bilir. Fakat, insan düşündüğü zaman koyun, keçi, inek ve devenin hem erkek hem de dişilerinin insanlar için ne önemli bir ihtiyaç olduğunu görür. Onların etleri, sütleri, derileri, yağları, kemikleri ve diğer parçalarının insanların sürekli hizmetinde olması büyük bir lütuftur.

İnsanın yaratılışının ayrıca dile getirilmesi de üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur. İnsan, bazen kendi özünü unutarak, kendisini basit bir şeyden yaratan Allah'ın büyük kudretini ve merhametini düşünmeden aşağılık bir varlık durumuna düşer, azgınlaşır, batıl tanrılara yönelir. Ya da kendini ilahlaştırır. Allah'ın elçisine savaş açar, Allah'ın kitabını ciddiye almaz. Kendini Allah'a karşı sorumlu hissetmez. Nankör bir kafir oluverir.

7-10: İNKAR VE İMAN ARASINDA

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلاَ يَرْضَى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ (7)

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلاً إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ (8)

"Eğer nankörlük ederseniz, Allah'ın size ihtiyacı yoktur. Ama kullarının nankörlüğüne razı olmaz. Eğer şükrederseniz, sizin için ondan hoşnut kalır. Hiç bir günahkar bir başkasının günahını yüklenmez. Sonra Rabbinizedir dönüşünüz... Elbette size yaptıklarınızı haber verecektir. O, kalplerin özünü bilendir.

İnsana bir zarar dokununca, Rabbine yönelerek, O'na dua eder. Sonra, kendisinden bir nimet ile değiştirince, daha önce O'na dua ettiğini unutur da Allah'a ortaklar koşar, O'nun yolundan saptırsın diye... De ki:

-İnkarınla biraz yaşa, kuşkusuz sen ateş ehlindensin!" (ayet: 7-8)

Cahil insana bu bir uyarıdır. Söz dinlemeyene de bir tehdittir. Ne gariptir ki gerçekten insan çok nankör ve kendisine yapılan iyiliği çabuk unutandır. Başı dara düşünce hemen Allah'a yönelip, O'na yalvarır, yakarır. Ağlar, sızlar ve O'ndan dileklerde bulunur. Allah, ona istediklerini verince, sanki daha önce dua edip, adaklar adayan o değilmiş gibi nankörleşiverir. Başka ilahlar edinir. Onlara kulluk eder. Onları Allah ile denk tutar. Adeta Allah'ın yolundan sapabilmek için vesileler arar. Sıkıntısını gideremeyen sahte ilahlarının, ahirette kendisini Allah'ın azabından kurtarabileceğini düşünür. Yan gelip yatar ve keyfine bakar. İşte bu, insanın cehaletidir. Oysa bilenler, böyle batıl anlayışlara saplanmazlar.

أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ **(9)** قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ **(10)**

"Yoksa gece saatlerini secde ederek ve kıyama durarak, itaatle geçiren, ahiretten çekinip, Rabbinin rahmetini umar mı?

-Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? de!

Ancak sağduyu sahipleri düşünüp öğüt alır.

De ki:

-Ey iman eden kullarım! Rabbinizden korkun! İyi kimseler için bu dünyada iyilik vardır. Allah'ın arzı geniştir. Ancak sabredenlere, hesaba sığmayan ödüller verilecektir." (ayet: 9-10)

Öyleyse sabretmeye ve bu ödüllere layık olmaya değmez mi?

Sabır nedir?

Sabır, Rabbinin yolunda azim ve kararlılıkla sebat etmek, şeytanın oyununa gelmemek ve nankör olmamaktır. Allah'a şirksiz bir şekilde kulluğa devam etmektir.

11-21: ALLAH'A KULLUĞUN GERÇEKLİĞİ

Allah'a kulluğun gerçek bir kulluk olabilmesi için dini ona has kılmak gerekir.

Ne demektir "Dini Allah'a has kılmak?"

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ **(11)** وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ **(12)**

"De ki:

-Ben, dini Allah'a tahsis ederek ona kulluk etmekle emrolundum. Teslim olanların da ilki olmakla emrolundum." (ayet: 11-12)

Din: Kanun, kural ve sorumluluk makamıdır. Kişi bütünüyle bu konuda tek merci olarak Allah'ı tanımalıdır. Bu ise Allah'a teslimiyet demektir. Yani Allah'tan gelen vahyi her şeyden üstün tutmak ve tek ölçü din kabul etmektir. Çünkü başka varlıklar veya kaynaklara da teslimiyet, teslimiyetin gerçekliğini giderir. Kişi Rabbinin emri ile bir başkasının emri arasında sıkıştığı zaman Rabbinin emrini, diğerlerine üstün tutmazsa büyük bir günün azabından kurtulamaz.

قُلْ اِنِّي أَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ **(13)**

قُلِ اللَّهَ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي **(14)** فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلْ اِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا اَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اَلاَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ **(15)**

"De ki:

-Eğer Rabbime karşı gelirsem, elbette ben büyük bir günün azabından korkarım! Dinimi kendisine tahsis ederek Allah'a kulluk ederim! de.

Siz de, ondan başka dilediğinize kulluk edin. De ki:

-Hüsrana uğrayacaklar, kıyamet günü hem kendilerini hem de ailelerini hüsrana uğratanlardır. Dikkat edin, apaçık hüsran işte budur!" (ayet: 13-15)

Bu nasıl bir hüsrandır?

Ne korkunç bir hüsrandır!

لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ يَاعِبَادِ فَاتَّقُونِي **(16)**

"Onların üstlerinde ateşten tabakalar, altlarında da tabakalar vardır. Allah, kullarını işte bununla korkutuyor. Ey kullarım! Benden korkun!" (ayet: 16)

ظُلَلٌ "zulel" kelimesine tabakalar anlamını verdik. Karartı, katman, gölge demektir. Ateş katmanı onları her yönden kuşatmıştır. Onlar altlarından ve üstlerinden kuşatan bu ateşin içinde kalmışlardır.

Ne korkunç bir durum değil mi?

Allah'tan korkan kullar ve dini Allah'a halis kılarak, arınmış olarak, yalnızca ona kulluk edenler bu hüsrandan korunabileceklerdir. Böyle kullara Allah'tan bir de müjde vardır.

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَى فَبَشِّرْ عِبَادِ (17) الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ (18)

"Tağut'a (Allah dinini tanımayanlara) kulluktan uzak duran ve Allah'a yönelenler, müjde onlara! Müjde ver onlara... Onlar, sözü dinleyip en güzeline uyarlar. Onlar, Allah'ın kendilerine doğru yolu gösterdiği kimselerdir. İşte Onlar, sağduyu sahibi olanlar onlardır." (ayet: 17-18)

Dini Allah'a tahsis eden gerçek mü'minlerin özellikleri ne güzel sıralanıyor:

a) Tağut'a kulluktan uzak durmak: Allah dışında kendisine kulluk edilen her şey tağuttur. Tağut, "tağa" fiilinden gelir. "Tağa" taşkınlık etti, azdı, kanunu çiğnedi anlamlarına gelir. Tağut da Allah'ın kununlarını/dinini tanımayan kendi heva ve hevesine göre yaşayan herkes için söylenebilir. Bu manada şeytan da tağuttur. Zalim ve dinsiz iktidar sahipleri de. Kendi nefsinin kulu olan her insan da. Başkalarını kendisine kulluk ettiren sahte ilahlar da.

b) Allah'a yönelmek: Kendisini herşeyden önce Allah'a karşı sorumlu hissetmek ve her zaman onun kulu olmak.

c) Sözü dinleyip, en güzeline uymak: Onlar, körü körüne yaşamazlar. Taklitçi ve cahil değillerdir. Onlar, sözü dinlerler. En güzeline, en doğrusuna uyarlar. Sözlerin en güzeli olan Allah'ın sözleri, onlar için uyulması gereken en değerli sözlerdir.

d) Onlar, Allah'ın rehberine uyarlar: Onların rehberi Kur'an'dır. Çünkü Allah, insanlara doğru yolu Kur'an'da göstermektedir.

e) Onlar, sağduyu sahipleridir: Akıl ve duygularını en doğruyu bulmak için çalıştırırlar. Gerçekler onların gözlerini kamaştırmaz. Gerçek ile batılı birbirine karıştırmazlar.

Eğer bir kimse bu özelliklere sahip değilse ne kadar uğraşsan, ona doğru yolu bir türlü öğretemezsin. Çünkü o tağuta kulluk etmekle hakkında Allah'ın azap sözünü gerçekleştirmiştir. bunun için Allah buyuruyor ki:

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ (19)

لَكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَبْنِيَّةٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعْدَ اللَّهِ لاَ يُخْلِفُ اللَّهُ الْمِيعَادَ (20)

"Hakkında azap verilen kimseyi sen mi ateşten kurtaracaksın? Oysa, Rab'lerinden korkanlar için (altlarından ırmaklar akan) üst üste bina edilmiş köşkler vardır. Bu, Allah'ın vaadidir. Allah, vaadinden dönmez." (ayet: 19-20)

Allah, tekrar sözü akıl sahiplerinin düşünmeleri gereken doğa gerçeğine getirerek, ölümden sonraki hayata bir işaret olarak, kış gelince kuruyup yok olan bitkilerin baharla birlikte nasıl yeniden canlandığı örneğini veriyor.

أَلَمْ تَرَى أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا اِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرَى لِأُولِي الْأَلْبَابِ (21)

"Allah'ın gökten su indirip, onu yeraltında kaynaklara akıttığını, onunla da çeşitli renklerde bitkiler çıkardığını görmüyor musun?

Sonra bu bitkiler kuruyor. Sen onu sararmış görürsün. Sonra da onu çör çöp haline getiriyor. İşte bunda akıl sahipleri için bir ibret vardır." (ayet: 21)

22-31: KUR'AN'A KOŞANLAR VE KAÇANLAR

Allah, insanlara çeşitli örnekler veriyor. Onları düşünmeye çağırıyor. Olaylara ve nesnelere ibretle bakmalarını istiyor. Aklını kullanan, Allah'ın ışığını görür. Gözü, gönlü ve beyni aydınlanır. Karanlığın bekçileri olmaya yeminli kimseler ise düşünce ufuklarında karanlık bulutlar arasında kaybolup giderler. Onların kalpleri de gördükleri gerçekleri algılamaktan uzak bir katılık içindedir. Gelecekleri ile ilgili bir endişe hissedecek duyarlılıktan yoksundurlar.

أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ **(22)** اَللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ **(23)**

"Allah'ın gönlünü İslam'a açtığı kimse, Rabbinden bir aydınlık üzerinde değil midir?

Allah'ın uyarılarına karşı kalpleri katı olanlara yazıklar olsun! İşte onlar, apaçık bir dalalettedirler.

Allah, sözün en güzelini, birbirine benzeterek bir kitap halinde indirmiştir. Rab'lerinden korkanların ondan tüyleri ürperir. Sonra Allah'ın uyarısına derileri ve kalpleri yumuşar. İşte bu Allah'ın rehberidir. Onunla dilediğine yol gösterir. Allah, kimi de sapıklıkta bırakırsa, onun da bir rehberi yoktur." (ayet: 22-23)

Allah, zikrine uyanlarına kulak verin ve kötü akıbetten korkan kimselere yol gösterir. Kur'an onların kılavuzudur. Yani, Kur'an'a koşanlar, Allah'ın himayesi altına girer. Kur'an'dan kaçanlar da, azaptan bir şeyle karşılaşmazlar.

أَفَمَنْ يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ **(24)**

"Kıyamet günü, yüzünü kötü azaptan koruyan kimse mi" Kazanmış olduklarınızın azabını tadın!" denilen zalimler mi?" (ayet: 24) olmak istersiniz.

Kimlere azap hak olmuştur?

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ **(25)**

فَأَذَاقَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ **(26)**

"Onlardan öncekiler de yalanlamışlardı da hiç farkında olmadıkları bir yerden azap onlara geliverdi. Allah, onlara dünya hayatında da rezilliği tattırdı. Ahirette de daha büyük azap vardır. Eğer bilselerdi..." (ayet: 25-26)

Neden insan kendini azaba götüren bir yol seçer?

Neden azaba müstahak olur? Sâd Sûresinin son ayetlerinde şeytanın, insanla mücadelesinin nedeni açıklanmış, arınan kulların dışında, insanların ona benzeyeceği açıklanmıştı. Şeytanın azdırdığı, saptırdığı insan Kur'an'dan yüz çevirir. Kendisini Kur'an'a muhtaç hissetmez. Ona bağlanma gereği duymaz.

Kur'an'ın rehberliğinde bir hayat sürmeyen insanlar, şeytanın izinde yaşar ve ölürler. Allah, sadece kendisine kulluk edilmesini ister. İnsanlar ise Allah'tan başka varlıklara da teslim olurlar. Bu da onları azaba götüren bir sebep teşkil eder.

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ (27) قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ (28)

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلاً رَجُلاً فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلاً سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلاً الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ (29)

"Biz bu Kur'an'da, insanlar için, düşünsünler diye her türlü misali verdik. Korunsunlar diye, hiçbir eğriliği olmayan Arapça bir okuyuşla.

Allah, birbiriyle geçinemeyen bir çok ortağa bağlı olan bir adamla, yalnız bir kişiye teslim olmuş bir adamı örnek olarak vermiştir. Bu ikisinin durumu eşit midir?

Hamd, Allah'a mahsustur, fakat onların çoğu bilmezler." (ayet: 27-29)

Düşünün bir adam ki, bağlı bulunduğu bir çok idarecisi bulunsun. Bu idarecilerin de arası iyi olmasın. Birbirlerine inada, adamı her biri kendi istediği şekilde yönlendirmek ister. Bu arada olan adama olur. Hangisinin emrine itaat edeceğini şaşırır. Hepsini de memnun edemez. Ya işi bırakıp gider, ya da aklını kaybeder.

Oysa, bir idarecinin hizmetinde olan kimse, gayet rahat ve huzurlu bir şekilde kendisine verilen görevi yerine getirir ve ne yapacağını şaşırmaz. İşte Allah, bizden sadece kendisinin adamı olmamızı istiyor.

Bu iki örnekteki adamlardan hangisi olmak istersiniz?

Eğer ölümlü iseniz, sonra da hesap vermek için Allah'ın huzuruna çıkacaksınız?

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ (30) ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ (31)

"Elbet sen de öleceksin, onlar da ölecekler. Sonra siz kıyamet günü Rabbinizin huzurunda mahkeme olunacaksınız." (ayet: 30-31)

Allah'ın Resulünün de ölümlü bir insan olduğu bu ayette açıkça belirtilmektedir.

32-40: ALLAH KULUNA YETMEZ Mİ?

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ (32) وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ (33) لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ (34)

"Allah hakkında yalan söyleyen ve kendisine gelen doğruyu yalanlayandan daha zalim kim vardır? Cehennemde kafirler için yer mi yok?

Doğruyu getiren ve onu tasdik edenler ise, işte onlar korunanlardır. Onlara, Rab'leri katında istedikleri şeyler vardır.

Bu, iyi davrananların ödülüdür." (ayet: 32-34)

"Doğru", Allah'ın sözleri olan Kur'an'dır. Doğruyu getiren, Allah'ın elçisi Hz. Muhammed'dir. Onu tasdik edenler Mü'minlerdir. "Allah, kitap indirmemiştir" diyenler yalan söylemektedirler. Kitapta bir ayet olarak geçmeyen ve bir belgeye dayanmaksızın "Allah şöyle söyledi" diyen kimseler de yalancıdırlar. Kur'an'da açıklanan gerçekleri kabul etmeyen kimseler de zalimlerdir. Cehennem ehlidirler. Korunanlar cennetlik olan mü'minlerdir. Doğruyu doğrulayan, kendilerini Allah'a

teslim eden insanlardır. Bunların hatalarını Allah affedecek ve onlardan hoşnut olacaktır.

لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ (35)

"Bu, onların yaptıklarının en kötüsünü bağışlaması ve onların ödüllerini, yaptıklarının en iyisiyle ödül vermesi içindir." (ayet: 35)

Allah, kulu iman edip, kendisini Allah'a teslim ettikten sonra, onun daha önceki günahlarını bağışlıyor. Daha önce şirk içinde veya zulüm yapmış biri bile olsa; gerçek bir yönelişle Allah'a döndüğü zaman, Allah onun en büyük günahlarını affeder ve yaptıklarının en iyisiyle ödüllendirir, Çünkü Allah çok merhametli ve bağışlayıcıdır.

Nitekim Hz. Ömer(r.a.) de, kızını diri diri toprağa gömmekten çekinmemiş birisi iken, öyle bir tevbe edip Müslüman oldu ki, adalet denilince ilk akla gelen onun adı oldu. Peygamberin en büyük sahabelerinden bir kaçı arasındaydı. Onu, o mertebeye çıkaran Allah'ın merhameti idi.

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ (36) وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ (37)

"Allah kuluna yetmez mi? Onlar seni Allah'tan başkalarıyla korkutuyorlar. Allah kimi sapıklıkta bırakırsa, ona yol gösterecek kimse yoktur. Allah kime de yol gösterirse, onu da saptıracak yoktur. Allah güçlü ve intikam sahibi değil midir?" (ayet:36-37)

Müşrikler, göklerin ve yerin yaratıcısının Allah olduğunu bildikleri halde, ona değil başka varlıklara kulluk ederler. İnsanları da Allah ile değil, sahte ilahlarıyla korkuturlar. Onların fayda ve zarar verebileceklerine, kendilerine yapılan dualardan haberdar olacaklarına inanırlar. Onların aleyhinde yapılan konuşmaları sevmediklerine ve kendi aleyhlerinde konuşanları çarpacaklarına inanırlar. Oysa intikam sahibi Allah'tır. Kuluna ilah olarak Allah yeter. Kulun kendisinden başka varlıkları kutsayarak onlara yönelmesini affetmez. Kendi haklarının, hiç hak etmedikleri halde sahte ilahlara peşkeş çekilmesini bağışlamaz. Allah, böyle yapanları cezasız bırakmaz, Çünkü O, azizdir. Yani bütün izzet ve şerefin, güç ve onurun sahibidir. O, zül'intikamdır. Gerek kendisine gerek mü'min kullarına karşı yapılacak haksızlıkları, cezasız bırakmaz.

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ **(38)**

"Onlara "Gökler ve yeri kim yarattı?" diye sorsan;

"Allah!" diyeceklerdir, De ki:

-Allah'tan başka dua ettiklerinizi gördünüz mü, Allah bana bir zarar vermek istese onlar, onun zararını giderebilir mi? Ya da bana bir rahmet dilese, onlar, onun rahmetini engelleyebilirler mi? De ki:

-Allah bana yeter. Bağlananlar yalnız ona bağlansınlar." (ayet: 38)

Onların fonksiyonu nedir? Allah'ın dilediği hiç bir şeyi tersine çevirebilir mi? Elbette hayır! O halde onlar ne işe yarar? Ne diye boş yere onlara saygı ve bağlılık hisleriyle tapınıyorsunuz. Kendisine kulluk edilmeye Allah daha layık değil mi? Eğer Allah'a inanan mü'minlerseniz yalnızca Allah'a bağlanmalısınız. Çünkü Allah, kuluna yeter. Başka makamlar ve ilahlar aramanıza gerek yok. Bu akıllıca bir iş değil.

Allah, Resülüne bu konu ile ilgili söylemesi gereken son sözleri şöyle söylüyor:

قُلْ يَاقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ **(39)**

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ **(40)**

"De ki:

-Ey halkım, bildiğiniz gibi yapın; ben de yapacağım. İlerde bileceksiniz; kime rezil edici bir azabın geleceğini, kalıcı azabın kimin üzerine ineceğini..." (ayet: 39-40)

Dünya hayatında yaptıklarından dolayı Allah kimi rezil edecek, ahiret hayatında da ebedi azaba uğrayacak olanlar kimlerdir, yakında bunu göreceksiniz.

Nitekim dünya hayatında, Allah'ın Resülü ve bereberindeki iman edenler zafere ulaşmış, onun karşısındaki inkarcılar, rezil edici bir azabla yüzyüze gelmişlerdir. Allah Resülü'nün karşısında aciz ve boy-

nu bükük olarak af dilemişlerdi. Allah'ın azabı ise inkarcıların kaçamayacağı bir şeydir.

41-47: ALLAH'TAN BAŞKA ŞEFAATÇİLER Mİ?

Mü'minler, kulluk ve teslimiyette yalnızca Allah'a bağlanırlar. Nasıl? Allah'a bağlılık, sözden ibaret sembolik bir şey değildir. Öyleyse bu bağlılık nasıl gerçekleşecektir? Bağlılığın yolu ve ölçüsü nedir?

İşte bu konuda bakın Rabbimiz ne buyuruyor?

اِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَى فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ **(41)**

"Biz, kitabı sana insanlar için "hak" olarak indirdik. O halde onu kim rehber edinirse kendisi için edinir. Kim de sapıklıkta kalırsa, ancak kendi aleyhine kalır. Sen onlara vekil değilsin." (ayet: 41)

Kitap, insanların rehber edinmesi gereken hak, gerçek ve doğru yolu gösteren, kişiyi Allah'a götüren araçtır. Kişi Kur'an vasıtasıyla Allah'a bağlanır. İnsanı Allah'a ulaştıran şefaatçi Kuran'dır. Çünkü şefaatin sahibi Allah'tır. Kur'an doğrudan doğruya Allah'ın sözleridir. Kur'an'a bağlılık, doğrudan Allah'a bağlılıktır. Kur'an'dan başkasına bağlılık ise, Allah ile arasındaki bağlılığın kalkması demektir.

İnsan her gün ölümü yaşar, fakat bu ona son ölümü, büyük ölümü hatırlatır mı? İnsan her gece uykuya daldığı zaman, dünya ile ilişkisini keser, tekrar uyandığında yeniden hayata döner. Dünya meşgalelerini düşünür. Bir gün öyle bir uykuya dalacak ki bir daha uyanamayacak...

اَللّٰهُ يَتَوَفَّى الْاَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَى عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَى إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى اِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ **(42)**

"Allah ölüm vakti gelenlerin ve gelmeyenlerin canlarını alır. Ölümüne karar verilenlerinkini tutar, diğerlerini belirlenmiş bir süreye kadar salıverir. İşte bunda, düşünen bir toplum için işaretler vardır." (ayet: 42)

İnsan uykuda nasıl kendini koy verip, her şeyden habersiz uzanıp yatıyorsa, ölümü de böyle olacaktır. Allah, bu örneği bizim düşünmemiz için vermektedir. Nasıl ki insan, uykudan uyanıp yeniden dünyaya dönüyorsa, ahirette de böyle olacaktır. Çok uzun bir uykudan sonra

Allah canları tekrar bedenlerle birleştirecek ve insanlar tekrar kendilerine geleceklerdir. İşte o zaman herkes dünyada yaptıklarının hesabını verecektir.

İşte o zaman,

Allah'tan başka şefaatçi edinen müşrikler, onların hiç bir şeye sahip olmadıklarını ve akıllarının da olmadığını görecekler, şefaatin tamamen Allah'a mahsus olduğunu, Allah'ın yerlerin ve göklerin hakimiyetini tek başına elinde tuttuğunu anlayacaklardır.

أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا لاَ يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلاَ يَعْقِلُونَ (43) قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (44)

"Yoksa onlar Allah'tan başka şefaatçiler mi edindiler? De ki :

Onlar hiç bir şeye sahip değillerse ve akıllarını da kullanmıyorlarsa da mı? De ki:

-Şefaatin hepsi Allah'ındır. Göklerin ve yerin hakimiyeti O'na aittir. Bir zaman sonra O'na döndürüleceksiniz." (ayet: 43-44)

O zaman gerçekten ondan başka şefaatçi var mı yok mu göreceksiniz. Şimdi, Allah tek başına anıldığı zaman müşriklerin kalbi nefretle çarpıyor. Şefaatçilerinin inkar edilmesine dayanamıyorlar, kendilerine uyarıda bulunanlara karşı kin besliyorlar. Allah'tan başka, şefaatlerini umdukları zatlar ve varlıklar anılınca yüzleri gülüyor.

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ (45)

قُلْ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ (46)

"Allah'ın adı tek olarak anıldığı zaman, ahirete inanmayanların kalpleri nefretle çarpar. Ondan başkaları anılınca hemen neşelenirler. De ki:

-Ey gökleri ve yeri yaratan, görülmeyeni ve görüleni bilen Allahım, hakkında anlaşmazlığa düştükleri hususlarda kulların arasında hüküm verecek sensin." (ayet: 45-46)

Allah'ın ayetlerini açıklayan kimseye kin besleyen ve şefaatçilerinin adının Allah'ın adıyla birlikte anılmamasına içerleyen insanları Allah'a havale etmekten başka çare yoktur. Eğer onlar bilseler ki, boşu boşuna ümit bağladıkları şefaatçiler, kıyamet günü onları kurtaramayacak ve yaptıkları zulümden dolayı, acı bir azaba çarptırılacaklar; alay ettikleri ahiret gününde kurtulabilmek için yeryüzünde bulunan her şeyi fidye olarak vermek isterlerdi.

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَبَدَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ **(47)**

"Yeryüzünde bulunan şeylerin hepsi ve bir katı daha o zalimlerin olsaydı, kıyamet günü, azabın en kötüsünden kurtulmak için onu fidye olarak verirlerdi. Zira onlar için Allah'tan hiç hesap etmedikleri bir azap ortaya çıkmıştır." (ayet: 47)

48-58: AZAP GELMEDEN RABBİNİZE DÖNÜN

Kıyamet günü, ahirete inanmayan veya ahiret için bir hazırlık yapmayan insanlar için dehşetli bir gündür. Kur'an'ı rehber edinmemiş, Allah'tan başka şefaatçilere güvenerek hayatını heva ve hevesleri doğrultusunda tüketmiş olanlar için korkunç bir gündür.

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ **(48)** فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَى عِلْمٍ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ **(49)**

قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ **(50)**

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ **(51)** أَوَلَمْ

يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ اِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ **(52)**

"Onların kazandıkları kötülükler ortaya çıkmış ve alay ettikleri şey kendilerini çepeçevre kuşatmıştır.

İnsana bir zarar dokundu mu hemen bize dua eder. Onu bizden bir rahmet ile değiştirdiğimiz zaman da:

-Bu bana, bilgim dolayısıyla verilmiştir der. Oysa o bir imtihandır. Fakat çokları bilmez. Kendilerinden öncekiler de böyle söylemişti. Fakat kazandıkları kendilerine fayda sağlamamıştı. Kazandıklarının kötülükleri başlarına geldi. İşte bunlardan zalim olanlara da kazandıklarının kötülükleri isabet edecek ve onlar da kaçamayacaklardır.

Bilmiyorlar mı ki Allah, rızkı bol bol verir dilediğine ve takdir eder. İman eden bir toplum için işte bunda belgeler vardır." (ayet: 48-52)

Şeytan insanı aldatır. Boş yere gururlandırır ve insan kendini önemli bir şey zannederek büyüklenir. Oysa, insan imtihan edilmek için bazen bol nimetlerle, bazen da sıkıntılarla karşılaştırılır. Mü'min kullar, Allah'ın kendilerini sınadığını bilerek azgınlık etmezler, haddi aşmazlar. Allah'a güvenip, dayanırlar. Zalim kişi ise, sıkıntıya düşünce hemen Allah'a yalvarıp, yakararak, bu sıkıntıyı gidermesini ve kendisine nimet vermesini diler. Allah eğer onun sıkıntısını giderip, rızkını genişletirse, yaptığı duayı unutarak sahip oldukları için bunları ben kazandım, aklımı kullandım, bilgimle elde ettim, demeye başlar. Sahip olduklarını başkalarıyla bölüşmekten kaçar. İhtiyaç içerisindekilere yardım etmez, azgınlaşır, büyüklenir ve sapıp gider.

Allah, her şeye rağmen zalim, azgın ve şaşkın kulların tekrar kendisine dönmesini kabul eder. kendisine gelmeden önce, ölüm döşeğine düşmeden önce, eli ayağı tutar, gözü görür, kulağı işitirken yaptıkları kötülükten pişmanlık duyan ve gerçek bir tevbe ile Allah'a yönelenleri bağışlar.

قُلْ يَاعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ اِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ **(53)**

وَأَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لاَ تُنْصَرُونَ **(54)**

"De ki:

-Ey kendilerine karşı günah işlemekte aşırı giden kullarım, Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Çünkü Allah, bütün günahları bağışlayıcıdır. O, çok bağışlayıcı ve merhametlidir.

Azap size gelmeden önce, Rabbinize yönelin ve O'na teslim olun ki sonra hiç bir yardım göremezsiniz." (ayet: 53-54)

Azap geldiği zaman kişi dünyada yaptıklarına ah vah eder ama artık iş işten geçmiş olur.

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنْتُمْ لاَ تَشْعُرُونَ **(55)** أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَاحَسْرَتَا عَلَى مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ **(56)**

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ **(57)** أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ **(58)**

"Azap size, farkında olmadığınız bir anda ansızın gelmeden önce Rabbinizden indirilenin en güzeline uyun. Kişinin:

-Allah'a karşı işlediğim kusurlardan ve aldatılanlardan olduğum için bana yazıklar olsun demesinden önce... veya:

-Keşke Allah bana doğru yolu gösterseydi de korunanlardan olsaydım demesi... veya azabı görünce keşke bir kere daha hak verilse de iyilerden olsam, demesi..." (ayet: 55--58) bir işe yarar mı?

Allah'ın azabı gelince, hiç bir mazaret ve pişmanlık fayda vermez. İş işten geçmeden, gelecek gelmeden, geleceğe hazır olun...

59-67: ALLAH'I HAKKIYLA TANIMADILAR

İnsanların yaptıkları hataların başında Allah hakkındaki yanlış zanları gelir. Allah'ı hakkıyla tanımamaları onları, Allah'tan uzaklaştırır. Allah'a asi ve ahiret hesabından habersiz bir hale getirir. Allah'ın ayetlerini önemsemez, hayatına yön veren temel işaretler olarak görmez. Allah'ı unuttuğu zaman kendini büyük görmeye başlar. Azgınlaşır, peygamberlerin getirdiği ayetleri yalanlar ve kafirlerden olur.

بَلَى قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ (59) وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُمْ مُسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْمُتَكَبِّرِينَ (60)

"Hayır, sana ayetlerim gelmişti de sen onları yalanlamış, büyüklük taslamış ve kafirlerden olmuştun.

Kıyamet günü, Allah hakkında yalan söyleyenlerin yüzlerinin kapkara olduğunu görürsün. Büyüklenenlere cehennemde yer mi yok?" (ayet: 59-60)

Elbette var!

Allah'ı hakkıyla tanımayanlar, ayetleri kendilerine ölçü almazlar. Sözlerinin ayetlere uygunluğunu önemsemezler. Hatta Allah hakkında bilip bilmeden ileri geri konuşurlar. İşte bu kimseler kıyamet günü, Allah hakkında söyledikleri yalanlardan, hiç bir belgeye dayanmayan iddialardan dolayı büyük bir pişmanlık içinde utançtan yerin dibine geçmek isterler. Çünkü orada gerçekler ortaya çıkmıştır. Batılların yeri yoktur.

وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوا بِمَفَازَتِهِمْ لاَ يَمَسُّهُمْ السُّوءُ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ (61)

"Allah, korunanları başarıları sebebiyle kurtaracaktır. Onlara kötülük dokunmayacak ve onlar üzülmeyeceklerdir." (ayet: 61)

Günahlardan kendilerini koruyanlar, Allah'tan korkarak O'nun sevgi ve rızasını kazanmak için, onun sözlerine, ayetlerine kulak verenler, Allah'ı hakkıyla tanıyanlar cehennem azabından uzak tutulacaklardır. Sevinç ve huzur içerisinde cennetlerde konuk edileceklerdir.

Allah'ı hakkıyla tanımak ancak, Allah'ın kendisini kitabında tanıttığı gibi tanımakla mümkündür. Bakın Rabbimiz kendisini bize aşağıdaki ayetlerde nasıl tanıtıyor?

اَللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ (62) لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ (63)

"Allah, her şeyin yaratıcısıdır ve O her şeyin gözeticisidir. Göklerin ve yerin anahtarları Onundur. Allah'ın ayetlerini tanımayanlar, işte onlar, hüsrana uğrayacaklar, onlardır." (ayet: 62-63)

Yer ve göklerde olan her şeyden Allah'ın haberi vardır. Yer ve göklerde olan her şeyin meydana gelişi Allah'ın bilgisi ve kudreti ile olmaktadır. Onun emri olmadan bir yaprak bile yerinden kıpırdamaz. Her şeyin anahtarı O'nun elindedir. Bütün plan ve projeler, evrenin insan aklını hayrete düşüren düzen ve sistemi onun erişilmez bilgi ve gücünden kaynaklanmaktadır.

Bu nedenle, insanı bir süre denemek için yeryüzüne indiren Allah'ı gereği gibi tanımadıklarından, yalnızca Ona kulluk etmeleri gerekirken ondan başkalarına da kulluğa yönelenler bu denemeden başarısız çıkarılacaklar ve cehennemi boylayacaklardır. Bu, Allah'ın önceden koyduğu kanunun gereğidir. Allah'ı hakkıyla tanımayanlar Ondan başkasına kulluk edenler, Allah'ın ayetlerinin rehberliğinde yürümeyenler hüsrana uğrayacaklardır.

قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونَنِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ **(64)** وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ **(65)** بَلِ اللَّهَ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ **(66)** وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ **(67)**

"De ki:

-Allah'tan başkasına kulluk etmemi mi emrediyorsunuz ey cahiller?!

Sana ve senden öncekilere:

-Eğer şirk koşarsan yaptıkların boşa gider ve hüsrana uğrayanlardan olursun, diye vahyolunmuştur. Öyleyse, kulluğunu yalnızca Allah'a yap ve şükredenlerden ol!

Allah'ı hakkıyla takdir edemediler. Yer tamamen onun avucundadır, kıyamet günü gökler de sağ eliyle dürülmüş olacaktır. O, koştukları şirklerden uzak ve çok yücedir." (ayet: 64-67)

Allah'ın gücünü tasvir eden bu ayetler üzerinde düşünmek gerekir. Kendilerini Allah'a yaklaştırsınlar diye yüce ve büyük tanıdıkları zatla-

ra, putlara kulluk edenler, yanıldıklarını anladıklarında iş işten geçmiş olabilir. Allah'ın bütün duaları ve kulluğu gördüğünü; dünyanın büyüklüğü her ne kadar bizim görüş ufkumuzu aşsa da Allah'ın avucunun içinde olduğunu bilmemiz gerekir.

Burada kullanılan قَبْضَةٌ "avuç" kelimesinin, olayın boyutunu kavratmak için kullanılan mecazi bir ifade olduğunu bilmek gerekir.

Bu, Allah'ın her şeyi kontrolü altında tuttuğu ve her şeye hükmettiği gerçeğini ortaya koymaktadır. Yoksa bizim Allah'ın avucu hakkında cahilce, ileri geri konuşmamızı ve fikir yürütmemizi gerektirmez. Çünkü biz Allah'ın, bizim düşünebileceğimiz ve benzetebileceğimiz her şeyden yüce olduğunu biliyoruz. Ondan başkasına kulluk edenlerin, ahiret günü nasıl bir pişmanlık göstereceklerini de biliyoruz.

68-75: CEHENNEMLİK VE CENNETLİK ZÜMRELER

Allah, dünyanın sonunu, ahiretin başlangıcını bizim anlayabileceğimiz bir şekilde tasvir ediyor. İnsanların dünyada yaptıklarının karşılığını ahirette göreceği, grup grup cennete ve cehenneme sevk olunacaklarını açıklıyor.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلاَّ مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ **(68)** وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لاَ يُظْلَمُونَ **(69)** وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ **(70)**

"Sûr'a üflenmiş, Allah'ın diledikleri dışında yerde ve göklerde kim varsa baygın düşmüştür/ölmüştür. Sonra ona tekrar üflendiği zaman, onlar ayağa kalkar ve bakıp dururlar.

Yeryüzü, Rabbi'nin aydınlatması ile aydınlanmış, kitap ortaya konmuş, peygamberler ve şahitler getirilmiştir. Kimseye haksızlık edilmeden aralarında hak ile hüküm verilmiştir.

Herkese, çalıştığının karşılığı ödenmiştir. Onların ne yaptıklarını en iyi bilen O'dur." (ayet: 68-70)

Yeniden diriliş ve hesap günü dünya Allah'ın ışığı ile yeniden aydınlanacaktır. Sûr'a iki kez üflenecek, birincisinde tüm canlılar, Allah'ın diledikleri dışında ölecektir. İkinci üflemede herkes uyanacak ve ayağa kalkacaktır.

Sûr'a üfleme nasıl bir şeydir?

Bu, bize detayları verilmeyen bir bilgidir.

اَلصُّور Sûr "boru, borazan veya boynuz" anlamına gelir. Üfleme de çalmayı ifade ederse, Sûr'a üflemeyi, eski tabiri ile "kalk borusu çalmak" şeklinde; yeni ifadesiyle "alarm verilmesi" olarak da düşünebiliriz. Fakat, olayın gerçek mahiyetini ancak yaşayarak anlayacağız.

وُضِعَ الْكِتَابُ "Kitap ortaya konmuş" ifadesi, insanların hesaba çekilecekleri Allah'ın peygamberler vasıtasıyla onlara ilettiği mesajları ve hükümlerini işaret ettiği gibi, insanların dünyada yaptıkları işlerin kaydedildiği belgeleri de işaret edebilir.

Peygamberlerin yanında getirilen şahitler de hem melekleri, hem kitapları, hem mü'minleri ve peygamberi gören, onunla iletişim içinde olan herkesi kapsayan bir ifadedir.

Hüküm günü herkes dünyada yaptıklarının tam karşılığını, Allah'ın onlara dünyada iken vaat ettiklerini bulacaktır.

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى جَهَنَّمَ زُمَرًا حَتَّى إِذَا جَاءُوهَا فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا بَلَى وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ **(71)** قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ **(72)**

"İnkarcılar bölük bölük cehenneme sevk edilmiştir. Oraya geldikleri zaman kapıları açılmış ve oranın bekçileri onlara:

-İçinizden size, Allah'ın ayetlerini okuyan ve sizi bu güne kavuşmak ile uyaran elçiler gelmedi mi? demiş, onlar da:

-Evet, geldi, demişlerdir. Fakat, artık inkarcılara verilen azap sözü yerini bulmuştur. Onlara:

-İçinde ebedi kalmak üzere cehennem kapılarından girin içeri! Büyüklenenler için ne kötü bir yurt, denir." (ayet: 71-72)

Allah'a kulluk etme ihtiyacı hissetmeden yaşayanlar, azaptan çekinmeden günah işleyenler buyursunlar cehenneme...

Gerçekten cehenneme inanan birisi, korkusuz olamaz. Üstelik cehennemin ebedi oluşunu bilen birisi Allah'a kulluktan dışarı çıkamaz. Rabbinden çekinir. Ona saygıda kusur etmemeye çalışır.

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّى إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ **(73)** وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ **(74)**

"Rab'lerinden korkan kimseler bölük bölük cennete sevk edilmiştir. Oraya geldiklerinde kapılar açılmış ve onun bekçileri:

Selam size, hoş geldiniz, ebedi kalmak üzere girin oraya! demiş Onlar da şöyle karşılık vermişlerdir:

Bize verdiği sözü yerine getiren ve cennetten dilediğimiz yere yerleşmemiz için dünyayı bizim hizmetimize sunan Allah'a hamdolsun! Çalışanların ödülü ne güzeldir!" (ayet: 73-74)

İşte çalışanlar bunun için çalışmalıdır. Yoksa bu mutlu son boş hayallerle gerçekleşmez. Çünkü orada Allah'ın adaleti vardır. Allah, çalışanla çalışmayanı aynı kefeye koymaz.

Allah, sûrenin sonunu, o günkü manzaranın detay görüntülerini verdikten sonra bir de geniş perspektiften baktırarak son sözü söylüyor.

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ **(75)**

"Orada meleklerin Arşın etrafında Rab'lerini hamd ile tesbih ederek döndüklerini görürsün. Aralarında hak ile hüküm verilmiş ve:

Hamd, Alemlerin Rabbi Allah'a mahsustur, denilmiştir." (ayet: 75)

Hamd, Alemlerin Rabbi Allah'ın hakkıdır.

ZÜMER SURESİNDEN EMİRLER VE YASAKLAR

1. Din koyma hakkının Allah'a mahsus olduğunu bilerek, sadece ona kulluk edin. (1, 2)

2. Allah ile aranızda, sizi Allah'a yaklaştıracağını zannederek aracılar edinmeyin. (3)

3. Hakimiyet tamamen Allah'ındır. Ondan başkalarına kulluk etmeyin. (4)

4. Rabbinizden korkun, bu dünyada iyilik yapanlara iyilik vardır. Allah'ın arzı geniştir. Sabredenlere hesapsız ödüller verilecektir. (10)

5. Allah'a teslim olun, ondan başkalarına kulluk etmeyin. Yoksa hüsrana uğrarsınız. (12, 15)

6. Allah'tan korkun. (16)

7. Tağuta kulluktan kaçının ve sözlerin en güzeli olan Allah'ın sözlerine uyun. (17, 18)

8. Kalbiniz Allah'ın zikrine/uyarılarına karşı yumuşak olsun. Yoksa sapıklardan olursunuz. (22)

9. Allah hakkında yalan uydurmayın, Allah'tan geleni de yalanlamayın, yoksa cehennemlik olursunuz. (32)

10. Allah kuluna yeter. Ondan başkasından korkmayın! (36)

11. Mutlak manada yalnızca Allah'a bağlanın. (38)

12. Allah'tan başka şefaatçiler edinmeyin. (43, 44)

13. Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Azap size gelmeden önce Rabbinize dönün, Ona teslim olun, sonra yardım göremezsiniz. (53, 54)

14. Rabbinizden size indirilen en güzele uyun. (55)

15. Büyüklük taslayıp, Allah'a kulluktan uzaklaşmayın. (59, 60)

16. Eğer şirk koşarsan bütün yaptıkların boşa gider ve hüsrana uğrayanlardan olursun. (65)

17. Yalnız Allah'a kulluk edin ve Ona şükredin. (66)

18. Allah hakkında yalnış tahminlerde bulunmayın, Ona hiçbir şeyi ortak tutmayın. (67)

19. Yalnızca alemlerin Rabbine hamd edin. (75)

سورة المؤمن
MÜ'MİN SÛRESİ (40)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Adı: Firavun hanedanlığında imanını gizleyen bir mü'minin söylevini anlattığı için bu ismi almıştır. Sûrenin bir diğer adı Gâfir'dir. Bu da Allah'ın bağışlayıcı olduğunu ifade eden bir kelimedir. 3. ayetin başlangıcında geçmektedir.

İndiriliş Dönemi: Zümer Sûresinden sonra indirildiği rivayet edilmektedir. Mekke Dönemi sûrelerinden olup, mücadele dolu bir atmosfer içinde Allah, insan, doğa, din, ahiret, iman ve inkar konuları işlenmektedir. 85 ayettir.

Sûrenin Konuları:

1-22. ayetler: Rabbin ayetleri, onları inkar edenlerin sonu ve onlara iman edenlere meleklerin duası, kıyamet, ahiret ve Allah'ın hükmü.

23-49. ayetler: Musa'nın Firavun ve çevresindekilere gönderilişi, Firavun'un azgınlığı, Firavun kavminden çıkan bir kulun mü'min oluşu ve gerçekleri Firavun'a karşı haykırması, Firavun ve taraftarlarının acı akibeti.

50-56. ayetler: Kıyamet gününde peygamberlere ve iman edenlere yardım edileceği, zalim kafirlerin de hiç bir yardım göremeyecekleri gerçeği anlatılıyor. Peygambere bazı öğütler veriliyor.

57-85. ayetler: İnsan, doğa, Allah ve elçileri, Ahiret gerçeği...

1-6: RABBİN AYETLERİNİ TANIMAYANLAR

حٰمٓ (1) تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ (2) غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لاَ إِلَهَ اِلاَّ هُوَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ (3)

"Hâ mîm, kitabın indirilmesi güçlü ve alim Allah'tandır. Günahları bağışlayan, tevbeleri kabul eden, azabı şiddetli ve lütuf sahibidir. Ondan başka ilah yoktur, dönüş Onadır." (ayet: 1-3)

Bunlar temel gerçekleri açıklayan ayetler ve sûrenin girişi, bu girişten sonra, Allah'ın ayetlerini tanımayanların mücadelesi ve peygamberle mücadele eden inkarcıların sonu açıklanıyor.

Yani bu ayetler, adeta kılıcı kınından çıkarmadan önce söylenen son sözleri andırıyor. Bununla şuna işaret edilmek isteniyor.

"Bakın, bu kitap sıradan bir edebiyat eseri değil, bu kitap, her şeyin sahibi ve hakimi, her şeyi bilen Allah'ın gönderdiği bir kitaptır.

O, Allah, kendisinden başka ilah olmayan ve kendisine mutlaka döneceğiniz Rabbinizdir. Şimdi ona dönerseniz, günahlarınızı bağışlar, tevbelerinizi kabul eder ve size bağışlarda bulunur. Ama şimdi dönmezseniz, Allah'ın ayetlerini reddederseniz, onlara uymazsanız, sizden bunun hesabını sorar. Şimdilik size belli bir süre tanımış olması sakın sizi aldatmasın.

مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ اِلاَّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَلاَ يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلاَدِ (4) كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ (5) وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ (6)

"Allah'ın ayetleri hakkında kafirlerden başkası tartışmaz. Onların şehirler arasında dolaşması sakın seni aldatmasın.

Onlardan önce Nuh Kavmi ve onlardan sonra da peygamberlerine karşı gelen her toplum yalanlamış ve peygamberlerini yakalamak ve

hakkı ortadan kaldırmak için batılın mücadelesini vermişti. Ama ben, onları yakalamıştım. Cezalandırmam nasıldı?

Rabbinin, kafirler aleyhindeki "onlar ateş ehlidir." hükmü işte böyle gerçekleşmiştir." (ayet: 4-6)

Artık onlar, kurtuluşu olmayan bedbahtlardır. Allah'ın ayetlerini inkar etmenin, Allah'ın peygamberlerini yakalamaya çalışmanın cezası budur.

7-9: MELEKLERİN MÜ'MİNLERE DUASI

Allah'ın ayetlerini ve elçilerini tanımayan ve onlarla mücadeleye girişen kafirlere büyük bir azap olduğu gibi, bunun tersine, ayetlere iman eden, resulleri destekleyen ve ahiret gününden çekinen mü'minlere, melekler dua eder ve onlar adına Allah'tan mağfiret dilerler:

اَلَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ **(7)** رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُم وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ **(8)** وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِي السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ **(9)**

"Arşı taşıyanlar ve onun etrafında Rablerini hamd ile tesbih edenler, ona iman edenler, mü'minler için de mağfiret dilerler:

-Rabbimiz, rahmet ve ilmin her şeyi kuşatmıştır. Tevbe eden ve yoluna uyanları bağışla ve onları cehennem ateşinden koru!

Rabbimiz, onları ve atalarından, eşlerinden ve soylarından iyi/doğru olanları kendilerine vaat ettiğin Adn cennetlerine girdir. Şüphesiz sen, aziz ve hakim sensin. Onları kötülüklerden koru, kimi kötülüklerden korursan, o gün de ona merhamet etmiş olursun. İşte en büyük kurtuluş budur." (ayet: 7-9)

Meleklerin yaptığı bu güzel duaya hangi mü'min "amin" demez ki?!

Allah, günahsız, tertemiz varlıklar olan meleklerin duası ile mü'minlere şeref ve onur vermiştir. Mü'minler de bu duada kendilerinden umulan özellikleri göstermeye çalışmalı ve Adn Cennetlerine layık

olmalıdır. Tevbe ile Rabbe dönmeli ve onun gösterdiği yolda yürümelidir.

10-16: KÜFREDENLERE ŞÖYLE SESLENİLİR

Allah'ın ayetlerinden uzak yaşamış, peygamberlerin gösterdiği yolda yürümemiş olan inkarcılara, kıyamet günü şöyle seslenilecek.

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ اَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ (10) قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ (11) ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ وَإِنْ يُشْرَكْ بِهِ تُؤْمِنُوا فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ (12) هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ اِلاَّ مَنْ يُنِيبُ (13)

"Küfredenlere şöyle seslenilir:

-Allah'ın size kızgınlığı, sizin kendinize karşı kızgınlığınızdan daha büyüktür. Zira imana çağrılıyordunuz, ama siz inkar ediyordunuz.

-Rabbimiz, dediler. Bizi iki kere öldürdün ve iki kere dirilttin. Günahlarımızı itiraf ediyoruz. Çıkmak için bir yol var mı?

İşte bu, dünyada iken yalnızca Allah'a çağrıldığında inkar etmeniz, Ona ortak koşulduğunda ise inanmanız sebebiyledir. Oysa, hakimiyet, yüce ve büyük olan Allah'ındır.

Size ayetlerini göstermek için gökten size rızık indiren O'dur. Ama hakka yönelenden başkası düşünmez." (ayet: 10-13)

Allah, kafirlere, müşriklere ve ayetlerini düşünmek için akıllarını kullanmayanlara gazap eder. Onları, kıyamet günü hesaba çekerek, dünyada iken niçin kendisine ortak koştuklarını sorar. Niçin, tek olarak Allah'a değil de, şirk koşarak Allah'a inanır? Bütün hakimiyetin Allah'a ait olduğunu bilmez mi?

Bunları insanların bilmesi ve öğrenmesi için Allah kitap indirmiş, o kitapta ayetlerini açıklamıştır. Ama kafirler, kendilerine Allah'ın ayetlerini getiren peygamberleri reddetmişler. Ayetleri anlamak ve üzerinde düşünmek için kafa yormamışlardır. Büyüklenmişler, ahirette hesaba çekileceklerinden gafil bir halde yaşamışlardır.

Ama mü'min kullara Allah'ın öğretisi şudur:

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ **(14)** رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِي **(15)** يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِمَنْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ **(16)**

"Kafirlerin hoşuna gitmese de dini/hayat düzenini Allah'a özgü kılarak yalnızca Ona dua edin.

Dereceleri yükselten Arşın, otoritenin sahibidir. Emrindeki vahyi, kullarından dilediğine verir. Buluşma gününü hatırlatmak için...

O gün onlar ortaya çıkarlar. Onlardan hiç bir şey Allah'a gizli kalmaz. O gün egemenlik kimindir?

-Kahhar olan tek Allah'ın!" (ayet: 14-16)

17-22: HERKES KENDİ KAZANCIYLA CEZALANDIRILIR

Kur'an'da zaman zaman tekrarlanan bir gerçek var. Kıyamet günü, insanların kendi günahlarıyla cezalandırılacakları gerçeği... Başkalarının günahlarıyla değil... Fakat, toplumlarda, genellikle bu gerçek iyi bir şekilde algılanmaz. Her birey kendi hesabından sorumlu olacağını düşünerek hareket etmez. Sanki kendi hesabını, başkaları üstlenecek gibi başkalarına uyar, onları örnek alır ve onları taklit eder. Onların kendisini kurtaracağına inanır. Bu inanç ise toplumların, bilinçsizce batılın peşinden gitmelerine ve batılı kutsallaştırmalarına neden olur. Böylesi toplumlar üretken ve geliştirici değil, tüketici bir toplum olurlar. Donuk, içine kapalı, baskıcı, zorba ve dayatmacı bir idare ile yönetilirler. Zulüm, iktidarın tek dayanağı olur.

اَلْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ **(17)** وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْآزِفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَاظِمِينَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ **(18)** يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ **(19)**

"O gün her kişi, kendi kazandıklarıyla cezalandırılır. O gün haksızlık, zulüm yoktur. Şüphesiz Allah, çok hızlı hesap görür.

Onları, iyice yaklaşan, korkudan yüreklerin ağıza geldiği gün ile uyar. Zalimler için bir himmet edici ve sözü dinlenen bir şefaatçi de yoktur. Allah, gözlerin hainliğini ve kalplerin gizlediğini bilir." (ayet: 17-19)

Gözlerin hainliği nedir?

Kendilerine gelen ayetlere ihanet etmeleridir. Ayetlerden yüz çevirmeleri ve onları görmezden gelmeleridir.

Kalplerin gizlediği nedir?

Gerçektir. Allah'tan gelenlerin gerçek olduğunu bilmelerine rağmen, heva ve heveslerine uymadığı için onları reddetmişlerdi...

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لاَ يَقْضُونَ بِشَيْءٍ اِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ **(20)** أَوَ لَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمْ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ **(21)** ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا فَأَخَذَهُمْ اللَّهُ اِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ **(22)**

"Allah, hak ile hükmeder. Ondan başka yalvardıkları ise hiç bir şeye hükmedemezler. Allah, işiten, gören O'dur.

Yeryüzünde dolaşmıyorlar mı? Kendilerinden öncekilerin akıbetinin nasıl olduğuna baksınlar. Nitekim onlar, bunlardan daha güçlü ve yeryüzünde daha etkili idiler. Ama Allah, onları günahları sebebiyle yakalamıştı da onları Allah'tan koruyacak birisi yoktu.

İşte bu, onlara peygamberlerin belgeler getirmesine rağmen, onların kabul etmemelerindendir. Bunun için Allah onları cezalandırmıştır/yakalamıştır. Şüphesiz o güçlü ve şiddetle cezalandırandır." (ayet: 20-22)

Her zalim toplumun sonu aynıdır. Allah'ın belgelerini arkalarına atanlar Allah'ın azabından kurtulamayacaklardır. Onları hiç kimse Allah'ın azabından korumaya kalkışamayacaktır.

23-27: MUSA'NIN FİRAVUN'A GÖNDERİLMESİ

Allah, insanlara daha ön şartsız düşünmeleri için geçmiş olayları örnek verir. Bunlardan birisi de Musa peygamber ve o günün Mısır kralının hikayesidir. Allah, kralın adını anmaya bile değer görmeyerek sadece kral anlamına gelen Firavun kelimesini kullanır.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ **(23)** إِلَى فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ **(24)**

"Musa'yı mucizelerimiz ve apaçık belgelerle göndermiştik. Firavun-'a, Haman'a ve Karun'a... Hemen:

-Yalancı bir sihirbaz! Demişlerdi." (ayet: 23-24)

Allah, Firavun'u siyasi iktidarı elinde tutanlara örnek olarak, Haman'ı, teknik ve bilimsel yönden kariyer sahibi olanlara, Karun'u da ekonomik nüfuz ve güç sahiplerine örnek olarak veriyor.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلاَّ فِي ضَلاَلٍ **(25)**

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ **(26)**

"Onlara kendi katımızdan gerçeği getirdiği halde:

-Onunla birlikte iman edenlerin oğullarını öldürüp, kadınlarını sağ bırakın, demişlerdi. Oysa kafirlerin tuzağı ancak boşa gitmeye mahkumdur.

Firavun:

-Bırakın beni, Musa'yı öldüreyim. O, Rabbine yalvarsın bakalım (onu kurtaracak mı?) Ben, dininizi değiştirmesinden ya da yeryüzünde bozgunculuğu yaymasından korkuyorum, dedi." (ayet: 25-26)

Firavun'un korkusuna bakın. Musa'nın, yeryüzünde bozgunculuk yapmasından endişe ediyor. Musa'nın getirdiği dinin insanların huzurunu kaçıracak ve düzeni bozacak dolayısıyla uyulmaması gereken bir din olduğunu vurguluyor. Sanki, İsrailoğullarının çocuklarını daha beşikte iken öldüren zalim, katil o değil.

Tabii burada kendisinin büyüklüğünü de hissettirmiş oluyor. Onun bu sözlerine Musa'nın verdiği cevap ne oluyor?

وَقَالَ مُوسَى اِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لاَ يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ **(27)**

"Musa:

-Ben, hesap gününe inanmayan her büyüklük taslayandan, Rabbiniz ve Rabbim olan Allah'a sığındım, dedi." (ayet: 27)

28-40: FİRAVUN AİLESİNDEN BİR MÜ'MİN

Firavun ailesinden Musa'ya iman etmiş, fakat bu imanını açıklamaktan çekinmiş bir mü'min vardı. O, Musa'nın getirdiği mesajı kavramış ve Allah'a iman etmişti. Firavun'un Musa'ya karşı sert tutumu karşısında, Musa'yı kollamak ve ailesini yumuşatmak istiyordu. Bir bakıma içinde gizlediği gerçek, ağzından çıkan şu sözlerle kendini belli ediyordu:

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلاً أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ اِنَّ اللَّهَ لاَ يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ **(28)** يَاقَوْمِ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَنصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ اِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ اِلاَّ مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ اِلاَّ سَبِيلَ الرَّشَادِ **(29)**

"Firavun ailesinden, imanını gizleyen bir adam dedi ki:

-Rabbim Allah'tır, dedi diye bir adamı öldürecek misiniz?

Size Rabbinizden belgeler getirmiş. Eğer yalancıysa, yalanı kendi aleyhinedir. Eğer doğruysa, sizi tehdit ettiği şeylerden bir kısmı başınıza gelebilir. Allah, saçmalayan yalancılara asla yol göstermez.

-Ey halkım, bugün, yeryüzünde güçlü bir iktidarınız var. Ama, bize Allah'tan azap gelirse, bize yardım edecek kimdir?

Firavun:

-Ben size kendi görüşümden başka bir şey göstermiyorum, ben size sadece doğru yolu gösteriyorum, dedi." (ayet: 28-29)

Firavun, kendisini düşünmeye ve Allah'tan korkmaya çağıran yakınının sözlerini beğenmedi. Kendi büyüklüğünü ve gücünü tekrar hissettirmek ihtiyacı hissetti ve sözünü "kendisini doğru yol gösteren bir aziz" gibi noktaladı. Oysa onun gösterdiği yolun insanı ancak helake götürmesi beklenir. Bunu bilen o mü'min sözlerine şöyle devam etti.

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَاقَوْمِ اِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ (30)

مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ (31) وَيَاقَوْمِ اِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ (32) يَوْمَ تُوَلُّونَ مُدْبِرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ (33)

"İman eden kimse şöyle dedi:

-Ey halkım! Ben, Nuh, Âd, Semûd kavminin ve ondan sonraki toplumların başına geldiği gibi bir Azap Günü'nün başınıza gelmesinden korkuyorum. Oysa Allah, kullarına zulmetmek istemez.

-Ey halkım, ben sizin için feryat gününden korkuyorum.

O gün arkanızı döner, kaçarsınız. Fakat, sizi Allah'tan koruyacak hiç bir şey yoktur. Allah kimi sapıklıkta bırakırsa, onun bir kılavuzu yoktur." (ayet: 30-33)

Mü'min kul, kavmini uyarmaya devam ediyor. Allah'ın azabını, ahiret gününü hatırlatıyor. Allah'ın daha önce Mısır halkına gönderdiği Yusuf Aleyhisselam'ı da onlara hatırlatıyor. Bilindiği gibi Yusuf ülkenin başına geçerek, onları büyük bir kıtlıktan başarıyla çıkarmıştı. Hatta dünyanın bir çok ülkesine de o zor günlerde yardım yapmışlardı. Yusuf her zaman gerçeği söyleyen ve insanları Allah'a çağıran bir mü'mindi. Uyguladığı ekonomik sistemle de adalet dağıtmıştı.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ حَتَّى إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولاً كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ (34)

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ **(35)**

"Daha önce de size Yusuf, açık belgelerle gelmişti. Fakat siz, onun getirdiklerinden hep şüphe edip durdunuz. Sonunda o öldüğü zaman:

-Allah, ondan sonra bir peygamber göndermeyecektir, dediniz. Allah, haddi aşan (saçmalayan) şüpheciyi işte böyle dalalette bırakır.

Bu kimseler, Allah'ın ayetleri hakkında, kendilerine gelen bir delil olmadığı halde tartışır dururlar. Bu, Allah katında da, iman edenlerin yanında da büyük kızgınlık sebebidir. Allah, büyüklük taslayan her zorbanın kalbini, işte böyle mühürler." (ayet: 34-35)

Mü'min kulun bu açıklamaları ve uyarıları Firavun'un sabrını taşırdı ve inkarcılığın verdiği bir cesaretle Allah'a meydan okumak istedi.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانُ ابْنِ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ **(36)**

أَسْبَابَ السَّمَاوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا وَكَذَلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءُ عَمَلِهِ وَصُدَّ عَنْ السَّبِيلِ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلاَّ فِي تَبَابٍ **(37)**

"Firavun dedi ki:

-Ey Haman, benim için bir kule yap, belki sebeplere ulaşırım göklerin sebeplerine... ve Musa'nın ilahını görürüm. Çünkü ben onun yalancı olduğunu sanıyorum.

Firavun'a kötü işleri işte böyle süslendi ve yoldan saptırıldı. Firavun'un tuzağı başarısızlığa mahkumdu." (ayet: 36-37)

Firavun, göklere merdiven kurup, Musa'nın Rabbi ile karşılaşmak, daha doğrusu Musa ile alay etmek istiyordu. Haman'ın teknik bilgisi ile bir kule yapılacak, Firavun da bu kuleye çıkıp, göklere yükselecekti. Sonra da, dünyada göremediğimiz Rabbini göklerde de bulamadım, diyerek Musa'nın uyarıları ile alay etmiş olacaktı.

Şeytan, Firavun'u böyle seviyesiz ve gayri ciddi bir oyunla oyalıyor ve onu isyana, inkara ve azgınlığa kışkırtıyordu. Firavun, aynı zaman-

da, kendisini uyaran kendi yakını ile de alay ediyordu. Musa'ya inancını gizleyen yakını, bir yandan da Musa'ya destek olmak ve onun çağrısını toplumuna benimsetmek istiyordu.

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَاقَوْمِ اتَّبِعُونِي أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ (38)
يَاقَوْمِ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ (39)
مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلاَ يُجْزَى إِلاَّ مِثْلَهَا وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ (40)

"İnanmış kişi şöyle dedi:

Ey halkım, bana uyun, size doğru yolu göstereyim. Ey halkım, bu dünya hayatı geçimliktir. Ahiret ise, kalıcı olan odur.

Kötülük yapan kimse onun benzerinden başkasıyla cezalandırılmaz. Erkek olsun, kadın olsun kim mü'min olarak iyilik yaparsa, işte onlar da cennete girerler ve orada hesapsız olarak rızıklandırılırlar." (ayet: 38-40)

Mü'minlere verilen ödüller o kadar çoktur ki, saymakla bitmez. Onlara canlarının her istediği ikram edilir.

41-46: MÜ'MİN ADAMIN SON ÇAĞRISI

Firavun ailesinden olan ve Musa'ya inanmış, ama imanını gizlemek zorunda kalmış kimse, kendi çevresini Musa'nın davet ettiği gerçeğe çağırıyor ve onların da Allah'ın mesajlarını anlayarak kurtuluş yolunu görmelerini istiyordu. Ama onlar, bu adamla mücadele ediyorlar. Onu tekrar eski dinine döndürmenin uğraşını veriyorlardı.

وَيَاقَوْمِ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجَاةِ وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ (41)
تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ (42) لاَ جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي

إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلاَ فِي الْآخِرَةِ وَأَنَّ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ (43)

"Ey halkım, ben sizi kurtuluşa çağırırken, ne diye siz beni ateşe çağırıyorsunuz. Beni, Allah'a nankörlük etmeye ona hakkında bilgim olmayan bir şeyi ortak koşmaya çağırıyorsunuz. Ben ise sizi, daima galip ve bağışlayıcı olana davet ediyorum.

Siz, beni ancak dünyada da ahirette de duaya hiç cevap veremeyecek olana çağırıyorsunuz. Oysa, biz Allah'a döneceğiz. Azgınlık edenler ise, onlar ateş ehlidir." (ayet: 41-43)

Allah'tan başka kendisine el açılıp, yardım umulanlar acziyet içerisinde olan kullardan başka bir şey değildir. Allah'a saçma sapan nesneleri ortak koşanlar, sonunda Allah'a dönecek sahte ilahlara değil. Allah da onları ateşe atarak cezalandıracaktır.

Mü'min adamın bize nakledilen son sözleri şöyle:

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأُفَوِّضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ (44) فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ (45) اَلنَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ (46)

"Size söylediklerimi hatırlayacaksınız. Ben işimi Allah'a havale ediyorum. Allah, Kullarını çok iyi görendir.

Allah, kurdukları kötü tuzaktan korudu ve Firavun ailesini en kötü azap kuşattı. Kıyamet gerçekleştiği gün, onlar sabah akşam ateşe sunulurlar:

-Firavun ailesini en şiddetli azaba sokun!" (ayet: 44-46)

Çünkü onlar bunu hak ettiler.

Onlar sabah akşam Peygamberler ve davetçiler tarafından uyarıldılar. Ama onlar, sabah akşam onlarla tartıştılar ve onlara türlü tuzaklar kurdular ve onlarla savaştılar.

Allah da onları ahirette sabah akşam ateşe sunacak ve “Firavun ve yandaşlarını en şiddetli cezaya çarptırın.” diye emir verecektir.

47-52: CEHENNEMDE TARTIŞMALAR

Cehennemde, orayı haketmiş insanlar aralarında kavga ederler. Cehenneme birbirlerini sürüklemiş oldukları için sonradan gelenler, öncekilere ateş püskürürler.

وَإِذْ يَتَحَاجُّونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ (47) قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ (48)

"Ateşte tartışırlar. Sömürülenler, büyüklük taslayanlara şöyle derler:

-Biz size uymuştuk. Şimdi ateşin bir kısmını bizden uzaklaştırabilir misiniz? Büyüklenenler de:

-Biz, hepimiz onun içindeyiz. Allah, kulları arasında hükmünü vermiştir." (ayet: 47-48)

"mustaz'af" güçsüz bırakılmış, sömürülmüş anlamına gelir. Toplumun alt kesimini ifade ediyor. "Müstekbir" ise halk üzerinde tahakküm kurmuş, kendilerini, halkın kurtarıcıları olarak gösteren, aslında, toplumu sömüren ve onları köleleştirip, kendilerine hizmet ettiren elit kesim. Firavun, Haman ve Karun gibi. Siyasal, ekonomik, askeri ve kültürel sahalarda iş başında olan azgın kimseler.

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ (49) قَالُوا أَوَ لَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَى قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلاَّ فِي ضَلاَلٍ (50)

"Ateştekiler, Cehennem bekçilerine:

-Rabbinize dua edin bizden bir gün azabı hafifletsin, der.

Onlar da:

-Size, apaçık belgelerle peygamberleriniz gelmedi mi? derler.

-Evet, derler. Bekçiler de:

-O halde kendiniz dua edin. Ama kafirlerin duası boşunadır, derler." (ayet: 49-50)

Bekçiler, cehennemliklerin dileklerine "size peygamberiniz açık belgelerle gelmedi mi? Size açık belgeler getirmedi mi?" diyerek kendilerinin yapacak bir şeyi olmadığını söylerler. Çünkü, cehennemde pişmanlık fayda vermez. Ahirette dönüş yoktur. Dünyada iken hatalarına pişmanlık duyup, Allah'ın belgelerine uygun bir hayatı tercih edenler hem bu dünyada hem de ahirette kurtuluş ve zafere ereceklerdir. Allah, onlara yardım edecektir.

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ **(51)** يَوْمَ لاَ يَنفَعُ الظَّالِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ وَلَهُمْ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ **(52)**

"Biz, peygamberlerimize ve iman edenlere dünya hayatında da, şahitlerin ayağa kalkacağı kıyamet günü de yardım edeceğiz.

O gün zalimlere özür dilemeleri bir fayda vermez. Onlara lanet edilir. Onlara en kötü mesken vardır." (ayet: 51-52)

Peygambere uymak ya da zalim olmak arasında bir tercih yapmalısınız. Tabii, sonuçlarını düşünerek...

53-58: PEYGAMBERE İNANMAYANLAR

Allah, peygamberler göndermiş, onların yanında insanlara yol gösteren kitaplar indirmiştir. Musa'yı gönderdiği gibi.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ **(53)**

هُدًى وَذِكْرَى لِأُولِي الْأَلْبَابِ **(54)**

"Musa'ya kılavuzu vermiş ve İsrailoğulları'nı kitaba mirasçı kılmıştık. Kılavuz ve sağduyu sahibleri için öğüt..." (ayet: 53-54)

هُدًى "Hüden" kelimesini "kılavuz" olarak çevirdik. Bu da Tevrat'ı işaret ediyor. Firavun bu Peygamber'e uymadığı için azaba çarptırılarak, helak edilmiş, İsrailoğulları Musa'ya uyarak peşinden gittikleri için, kitaba mirasçı kılınmıştı. Fakat, İsrailoğulları hem Musa hayatta iken, hem de onun ölümünden sonra sık sık yoldan çıkarak, kılavuza uy-

mayarak kötü bir mirasçı olduklarını ortaya koymuşlardı. Allah da onları bir çok defa cezalandırmıştı.

Allah, elçisi Muhammed'e kendisine inanmayanlar ve kendisiyle mücadele edenler için üzülmemesini ve sabırlı olmasını emrediyor.

فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ **(55)** اِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ اِنْ فِي صُدُورِهِمْ اِلاَّ كِبْرٌ مَا هُمْ بِبَالِغِيهِ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ **(56)**

"Sen de sabret, kuşkusuz Allah'ın vaadi haktır. Günahların için bağışlanma dile, sabah akşam hamd ederek Rabbini tesbih/tenzih et.

Kendilerine gelen hiç bir delilleri olmadan, Allah'ın ayetleri hakkında tartışanların gönüllerinde kibirden başka bir şey yoktur. Onlar, ona ulaşamazlar. Öyleyse sen, Allah'a sığın. Çünkü O, işiten ve gören O'dur." (ayet: 55-56)

Peygamberin Allah'tan kendisini bağışlamasını isteyeceği günahı ne idi? Peygamberlerin günahsız olduğuna inananlarca bu ifade "ümmetinin günahları" için bağışlanma dile olarak tefsir edilmiştir. Allah, herkesi ancak kendi yaptığından sorumlu tutacağını, herkesin kazancına bağlı bir rehine olduğunu bildirirken niçin Hz. Muhammed'i (s.a.v.) ümmetinin günahlarından dolayı bağışlanma dilemeye çağırsın? Yoksa Muhammed de daha önceki Hıristiyanların batıl inancında olduğu gibi diğer insanların günahlarına kefil mi olacaktır?

Bizce hayır. Bu, vahyin ruhuna aykırı bir anlayıştır.

Öyleyse Allah niçin "günahların için bağışlanma dile" ifadesini kullanmıştır? Burada özel bir sebep belirtilmediğine göre genel olan "bütün günahlarından dolayı bağışlanma dile" şeklinde düşünebiliriz. Yani bir beşer olarak, insanın yapabileceği her türlü günah için her zaman Rabbinden bağışlanma dilemesi gerekir. Hz. Muhammed (s.a.v.)in de cahiliye dönemindeki hayatıyla ilgili Allah bize şu bilgileri vermektedir.

"Sana da emrimizden bir ruh/öz işte böyle vahyettik. Önceden sen kitap nedir, iman nedir bilmezdin. Fakat biz onu, kullarımızdan dilediğimize onunla yol gösterelim diye aydınlatıcı kıldık. Sen de, en doğru yolu gösteriyorsun. Göklerde ve yerde olanların sahibinin yolunu! Bilin ki, bütün işler Allah'a varır."[5]

[5] Şura: 52.

"De ki: Rabbimden bana apaçık deliller gelince, sizin Allah'tan başka ibadet ettiklerinize kulluk etmem yasaklandı. Alemlerin Rabbine teslim olmakla emrolundum."[6]

"Seni yetim bulup barındırmadı mı? Seni delalette bulup yol göstermedi mi? Seni fakir bulup, zenginleştirmedi mi?"[7]

Allah'ın ayetleri hakkında tartışan kimselerin gönüllerinde asla ulaşamayacakları bir büyüklenme hissi taşıdıkları belirtiliyor. Nedir bu büyüklük hissi? Bu, boş bir gurur ve şeytani bir vehimdir. Bu kimseler, ister kitap tanımayan müşrik Araplar gibi ister Yahudi ve Hıristiyanlar gibi, daha önce kendilerine kitap verilen "ehli kitap" olsun, bir belgeye, ayete dayanmadan, kendi kuruntu ve atalarından edindiği kültür mirası ile peygamberin getirdiği ayetlere itiraz edenlerin hiç bir dayanağı yoktur. Bunlar körü körüne inkar ederler ve hayali bir büyüklük hissine kapılırlar. Oysa büyük olan Allah'tır. Gökleri ve yeri yaratan Allah. Öyleyse onun ayetleriyle tartışılmaz. Ona karşı durulmaz.

لَخَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَعْلَمُونَ **(57)** وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلاَ الْمُسِيءُ قَلِيلاً مَا تَتَذَكَّرُونَ **(58)**

"Gökleri ve yeri yaratmak, insan yaratmaktan daha büyük bir şeydir. Fakat, insanların çoğu bilmiyorlar.

Kör ile gören eşit değildir. İman edip, doğruları yapanlarla kötüler de bir değildir. Ne kadar az düşünüyorsunuz." (ayet: 57-58)

59-66: ALLAH, İNSAN, DOĞA

Allah, insanı yaklaşmakta olan kıyamet saatiyle uyarmaktadır. İnsanın Allah'a karşı sorumluluğu, bu sorumluluktan kaçmanın cezası şöyle dile getiriliyor.

إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ لاَ رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يُؤْمِنُونَ **(59)**

[6] Mü'min: 66.
[7] Duha: 6-8.

وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ (60)

"Kıyamet saati gelecektir. Onda hiç şüphe yoktur. Fakat insanların çoğu ona inanmıyor. Rabbiniz şöyle dedi:

-Bana dua edin, size cevap vereyim. Bana kulluk etmekten büyüklenenler, zillet içinde cehenneme gireceklerdir." (ayet: 59-60)

Allah'a kulluk etmek, kaçınılmaması gereken bir görevdir. İnsan tüm varlığını Allah'a borçlu iken, ondan başkasına dua, ibadet ve kulluk ederse Allah, onu bağışlamaz. Allah'a kulluk etme ihtiyacı hissetmeyen, kendisini büyük ve ihtiyaçsız hisseden küstahları alçaltır ve cehennem ile cezalandırır.

اَللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَشْكُرُونَ (61)

ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ فَأَنَّا تُؤْفَكُونَ (62)

كَذَلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ (63)

"İstirahat etmeniz için size geceyi yaratan, gündüzü de aydınlık yapan Allah'tır. Allah, insanlara karşı çok lütufkârdır. Fakat insanların çoğu şükretmezler.

İşte O, her şeyin yaratıcısı, kendisinden başka ilah olmayan Rabbimiz Allah'tır. Nasıl aldatılıyorsunuz? Allah'ın ayetlerini kasten inkar edenler işte böyle aldatılıyorlar." (ayet: 61-63)

Her şeyin sahibi ve yaratıcısı olan Allah'a karşı büyüklük taslamak, ona kulluktan kaçınmak korkunç bir hatadır. Affedilmez bir suçtur.

O halde insanları Allah'a karşı nankörleştiren ve onun ayetlerinden uzaklaştıran nedir? Kimlerdir? Bu sorunun cevabını düşünürken, Allah'ın üzerimizdeki nimetlerini saymaya devam edelim.

اَللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ذَلِكُمْ

اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ (64) هُوَ الْحَيُّ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (65)

"Yeryüzünü sizin için yerleşme yeri ve göğü de bina olarak yaratan Allah'tır. Sizi en güzel şekilde şekillendirmiş ve iyi şeylerden size rızık vermiştir. İşte sizin Rabbiniz Allah! Alemlerin Rabbi olan Allah ne yücedir!

O, hayat sahibidir. Ondan başka ilah yoktur. Dini ona tahsis ederek, yalnızca ona dua/kulluk edin. Hamd, Alemlerin Rabbi Allah'a mahsustur." (ayet: 64-65)

Dini, yani kanun ve hüküm hakkını ona tahsis edip, yalnızca ona kulluk etmekle emrolunduk. Çünkü, O hayat sahibidir. Bizim yaşamımız ona bağlıdır. Ondan başka ilah, yani yaratıcı, yaşatıcı, koruyucu, hakim ve düzenleyici, evrenin organizasyonunu yapan başka bir varlık yoktur.

Ama insanlar, ondan başkalarına kulluk ederek Allah'a karşı nankörleşiyor ve Allah'ın ayetlerinden uzaklaşıyorlar. İşte yukarıda sorduğumuz sorunun cevabı buradadır. Allah'tan başka ilahlar ve rabler edinerek, Alemlerin Rabbının hakkı olan kulluğu yerine getirmemek insanların düştüğü hatanın başıdır. Oysa insanlar, Allah'ın her şeyin yaratıcısı, yaşatıcısı, idarecisi ve sahibi olduğunu da bilirler. Ama yalnızca ona hamd edeceklerine, ondan başkalarına da kulluk ederler.

قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ (66)

"De ki:

-Rabbimden bana apaçık belgeler geldikçe, sizin Allah'tan başka kulluk ettiklerinize kulluk etmem yasaklandı. Alemlerin Rabbine teslim olmakla emrolundum." (ayet: 66)

67-77: ALLAH, PEYGAMBER VE İNKARCILARIN SONU

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى مِنْ قَبْلُ وَلِتَبْلُغُوا أَجَلاً مُسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ (67) هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَإِذَا قَضَى أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (68)

Allah insanın yaratılış evrelerini şöyle açıklıyor:

"Sizi, önce topraktan, sonra spermden, sonra embriyodan yaratan, sonra da sizi güçlenmeniz, daha sonra da yaşlanmanız için çocuk olarak çıkaran O'dur. İçinizden daha önce canı alınanlar da vardır. Bu, aklınızı kullanasınız diye adı konmuş bir süreye erişmeniz içindir.

Hayat veren ve öldüren O'dur. Bir işe hüküm verince, ona sadece "ol" der, o da hemen oluverir." (ayet: 67-68)

Allah insanın nasıl yaratılıp, nasıl geliştirildiğini çok özet bir şekilde hatırlatarak, insanın varlığını kime borçlu olduğunu ve kimin kulu olduğunu ortaya koyuyor.

İnsanı başlangıçta topraktan yaratan Allah, daha sonra onu anne ve babadan meydana getirmeye başlamıştır. Babanın sperm hücresiyle ana rahminde, şefkat ve merhametle korunarak büyütülüyor. Başlangıçta gözle görülmeyecek kadar küçük olan insan tohumu, ana rahminde belli bir süre içerisinde adeta bir çiğnemlik et halini alıyor, daha sonra ona şekil verilerek, el, ayak, kafa, gövde ve diğer organları çok hassas ve ince bir düzenleme, planlama ile geliştiriliyor. İnsanı hayrete düşüren bu gelişimden annenin ne bir müdahalesi ne de haberi oluyor.

Yüce Rabbin takdiri ile bir de bakıyoruz ki o tam bir insan olarak dünyaya geliyor. Ama yine bebek ve aciz, zayıf ve bilgisiz. Kendisini savunacak hiç bir gücü ve imkanı yok. Yalnızca ağlıyor. Allah, onu korumak için anne ve babasına şefkat ve merhamet hisleri veriyor. Gece uykularını bölse bile anne sevgi ve istekle kalkıyor onu besliyor, altını temizliyor, onu koruyor. Derken insan yavaş yavaş büyümeye, bebeklikten çocukluğa, çocukluktan yetişkinliğe geçiyor. Aradan onlarca yıl geçince, artık kendisinde olan, bazı güç ve imkanlara sahip olan bir varlık oluyor. Dünyayı görüyor, gelişmeleri değerlendiriyor ve karar verebiliyor.

İşte bu aşamada ya kendi geçmişini unutmayarak yaratıcısına şükredip, kulluk yolunu seçecek ya da geçmişi bir kalemde silerek, e-

lindeki gücüne, imkanına güvenip, Allah'a ve ayetlerine meydan okuyacaktır. Tabii sonunu da düşünmeden. Şeytanın oyuncağı olarak.

Allah, daha sonra insanı, eğer ömür vermişse yaşlılık aşamasına ulaştırıyor. Yaşlılıkta elindeki imkanları, gücü, kuvveti tek tek alınıyor. Bildiklerini bilmez, gücü yettiklerini yapamaz oluyor. Bunuyor, çoluk çocuğun maskarası durumuna bile düşebiliyor. Eline, ayağına hakim olamaz bir duruma geliyor. Eli ayağı kendi istemediği halde tir tir titriyor. Ayakta duramıyor.

İşte o zamana kadar tercih ettiği yol Allah'ın yolu ise, ebedi bir kurtuluşun eşiğine geliyor. Yok eğer Allah'a nankörlük ederek ömrünü tüketmişse, korkunç bir batışın eşiğine geliyor. Allah'ı unutup da kulluk ettiği varlıklar onu Allah'ın azabından ve intikamından koruyamıyorlar.

أَلَمْ تَرَى إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّى يُصْرَفُونَ **(69)**

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ **(70)**

إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ **(71)** فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ **(72)** ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ **(73)**

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُو مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ **(74)**

"Allah'ın ayetleri hakkında tartışanları görmedin mi? Nasıl da aldatılıyorlar! Kitabı ve elçilerimizle gönderdiklerimizi yalanlayanlar, ileride bileceklerdir... O zaman, boyunlarında boyunduruk ve zincirlerle sürülecekler... kaynar suya, sonra ateşte yakılacaklardır.

Sonra onlara denildi ki:

- Allah'ı bırakıp da ortak koştuklarınız nerede?

-Bizden uzaklaştılar. Biz, önceden hiç bir şeye ibadet/dua etmiyorduk, dediler. Allah, kafirleri işte böyle sapıklıkta bırakır." (ayet: 69-74)

Bu azap, bu ceza, bu bozgun neyin karşılığıdır?

ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ (75) ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ (76)

"İşte bu, yeryüzünde haksız yere şımarmanız ve boşuna böbürlenmeniz sebebiyledir. Girin cehennemin kapılarından içinde kalmak üzere... Büyüklük taslayanlara ne kötü bir mesken!" (ayet: 75-76)

Kafir, nankör, şımarık, böbürlü ve büyüklenen insanların cezası budur. Allah'ın ayetlerini tanımayanlar, yaratılışlarında acizliklerini unutup, kendi kendilerine ilahlık taslayan aşağılık mahluklar. İşte bununla cezalandırılacaklar.

Allah bize bu gerçeği gösterdikten sonra, elçisine karşı ayak direyen zalimlere karşı elçisini sabırlı olmaya davet ediyor.

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ (77)

"Sabret, kuşkusuz Allah'ın vaadi haktır. Biz onlara vaat ettiğimiz azabın bir kısmını ya sana gösteririz. Ya da seni vefat ettiririz. Ama neticede onlar, bize döndürüleceklerdir." (ayet: 77)

Muhammed (s.a.v.)'e emredilen, görevini yapmasıydı. Yoksa, müşriklerin, inkarcıların başına ne zaman azap gelecek diye beklemek değildi. Allah, dilerse, onlara vaat ettiği azabın bir kısmını, yani dünyayı ilgilendiren kısmını Peygamber hayatta iken ona gösterebilirdi. Dilerse onun ölümünden sonra onları cezalandırabilirdi.

Nitekim, Allah, verdiği sözü tutarak, o kafirleri cezalandırmış, üstelik Muhammed'e (s.a.v.) de bunun bir kısmını göstermişti. Daha doğrusu, o kafirleri mü'minlerin elleriyle cezalandırmıştı. Mekkeli Müşrikler'in ele başlarını ve Medineli Yahudilerin azgınlarını çeşitli savaşlarda ölümle ve burunlarının yere sürülmesiyle cezalandırmıştı.

Sonuçta galip gelen Allah'ın Resulü Muhammed olmuştu. Onlar ise, tüm itibar ve şereflerini yitirmişlerdi. Hiç bir güç ve nüfuzları kalmamıştı.

78-85: AZABI GÖRMEDEN İMAN

Allah, gönderdiği peygamberle insanlara doğru yolu gösterir ve azabı görmeden onların inanmasını ve gönderdiği kılavuza uyarak

kurtuluşa davet eder. Allah, önceki peygamberin hayatlarından bazı kesitler vererek Hz. Muhammmed'e ve onunla muhatap olan insanlara güzel örnekler veriyor.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلاً مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلاَّ بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ **(78)** اَللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ **(79)**

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ **(80)** وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ **(81)**

"Senden önce de peygamberler gönderdik. Onlardan sana anlattıklarımız da var anlatmadıklarımız da. Hiç bir peygamber Allah'ın izni olmadıkça bir ayet/mucize getiremez. Allah'ın emri geldiği zaman da hak ile hüküm verilir ve işte o zaman batılcılar hüsrana uğrar.

Sizin için, bir kısmına bindiğiniz, bir kısmını da yediğiniz hayvanları yaratan Allah'tır. Onların size başka faydaları da vardır. Gönüllerinizdeki ihtiyaca onların üzerinde ulaşırsınız. hem onların üzerinde hem de gemilerde taşınırsınız.

Allah size ayetlerini gösteriyor. Allah'ın hangi ayetlerini inkar edebilirsiniz." (ayet: 78-81)

Allah, insana hem kendi yaratılışını örnek olarak veriyor hem de çevresindeki hayvanları, içinde yaşadığı doğayı, dünyanın da içinde yer aldığı evreni düşünmesi için tanıtıyor.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ **(82)** فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ

رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ **(83)**

"Hiç yeryüzünde gezmiyorlar mı? Kendilerinden öncekilerin akıbetinin ne olduğuna baksınlar. Onlar, bunlardan daha çok ve yeryüzünde daha güçlü eserler bırakmışlardı. Ama, kazandıkları onlara hiç bir fayda sağlamadı.

Peygamberleri onlara apaçık belgelerle geldiği zaman, kendi bilgileri ile şımardılar ve alay ettikleri şey onları çepeçevre kuşatıverdi." (ayet: 82-83)

Örnek olarak Firavun'u hatırlarsak, Musa'nın getirdiği mucize ve ayetlere kulak asmamış, Haman'dan kendisine kule yapmasını isteyip, büyük piramitler yapacak kadar ileri olan teknikleri ile şımarmışlardı. Oysa bu bilgileri onları, Musa'nın ve İsrailoğullarının peşine düşüp, onları öldürmek üzere girdikleri Kızıldeniz'de kurtarmamıştı. O anda acı gerçekle başbaşa kalan Firavun, hemen kelimeyi şahadet getirerek Musa'nın Rabbine iman ettim, demişti. Ama, Allah, onun bu imanını kabul etmemişti. Çünkü o, kendisine verilen süre dolduktan sonra, melekler canını almak üzere geldiğinde çaresiz bir durumda yapıyordu. Allah, böyle bir imanı kabul etmez. Azabın kıvılcımını görmeden iman etmek gerekir. Azap geldikten sonra pişmanlık boşunadır.

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ **(84)** فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ **(85)**

"Azabımızı görünce:

-Bir tek Allah'a inandık, ona şirk koştuklarımızı inkar ettik dediler.

Azabımızı gördükleri zaman iman etmeleri onlara bir yarar sağlamadı. Allah'ın geçen kulları hakkındaki kanunu budur. İşte inkarcılar böyle hüsrana uğrar." (ayet: 84-85)

Sünnetullah/Allah'ın kanunu budur. Bundan kaçış yoktur. O halde Allah'ın azabı gelmeden, büyük bir felakete uğramadan Allah'a dönün ki kurtuluşa eresiniz. Ebedi bir hüsrandan kurtulabilesiniz.

MÜ'MİN SURESİ'NDEN EMİRLER

1. Allah'ın ayetleri hakkında hiç bir belgeye dayanmadan tartışmayın. (4, 35, 55)

2. Kafirlerin hoşuna gitmese de dini/otoriteyi Allah'a tahsis ederek yalnızca ona kulluk edin. (14)

3. Günahlarınız için Allah'tan bağışlanma dileyin. Rabbinizi sabah akşam tesbih/tenzih edin. (55)

4. Allah'a sığının. (56)

5. Allah'a dua edin, ona kulluktan kaçınmayın. (60)

6. Dini/kuralları Allah'a tahsis ederek yalnızca O'na kulluk edin. Hamd, alemlerin Rabbi Allah'a mahsustur. (65)

7. Yeryüzünde haksız yere böbürlenmeyin, şımarmayın. (75)

8. Azap gelmeden önce iman edin ki imanınız size bir fayda versin. (8485)

سُورَةُ فصلت

FUSSİLET SÛRESİ (41)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Adı: Kur'an'dan bahsederken ayetleri "açıklanmış" anlamında "fussilet" kelimesinden alınmıştır.

İndiriliş Dönemi: Mekke'de, Mü'min sûresinden sonra indirildiği bildirilmektedir.

Sûrenin Konuları: Hemen hemen Mü'min Sûresindeki konuların bir başka açıdan tekrarı ve pekiştirmesidir, diyebiliriz. İnsanları, vahye davet etmekte, inkarcıların vahye karşı direnişi dile getirilmektedir. Allah, insanlara kendi nefislerinden, tarihlerinden, tabiattan ve ahiretteki azaptan ve ödülden bahsederek onları düşünmeye ve ibret almaya çağırmaktadır. 54 ayettir.

1- 9. ayetler: Kitap, elçi ve uyarılar,

10 -12. ayetler: Dünya ve göklerin yaratılışı,

13 - 20. ayetler: İnkarcı kavimlerin sonu,

21 -29. ayetler: İnsanı Cehenneme götüren şeyler,

30 - 38. ayetler: Doğru yol ve o yoldakiler, Tebliğ metodu.

39 - 46. ayetler: Korunmuş kitap ve insanlar,

47- 54. ayetler: İnsan ve Kur’an

1-9: KİTAP, ELÇİ VE UYARI

Allahu Teâlâ, Sûre’nin girişinde, Kur'an'ın indiriliş gayesini ve ortamını, Kur'an'a karşı çoklarının ondan yüz çevirmiş olmalarını dile getiriyor:

حٰمٓ (1) تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ (2) كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (3) بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لاَ يَسْمَعُونَ (4)

"Hâ mîm. Rahman, Rahim'den indirme.. Bilen bir toplum için Arapça okunarak ayetleri açıklanmış bir kitaptır. müjdeci ve uyarıcıdır. Oysa çokları işitmeyerek yüz çevirmiştir." (ayet: 1-4)

Kur'an'ın indiriliş gayesi; insanları cennetle müjdelemek. Cehennemle uyarmaktır. Kur'an, Arap toplumuna hitap ettiği için, Allah'ın elçisinin içlerinden çıktığı, Mekke toplumu Arap olduğu için Allah, Kur'an'ı Arapça olarak indirmiştir. Nitekim Allah, her peygambere kavminin dili ile vahiy indirmiştir. Tabii bu, o dilin kutsal olduğundan değil, kitabın gayesini ifade edebilmesi içindir. Araplara hitap eden bir kitap Türkçe indirilmiş olsaydı onlara ne ölçüde müjde veya uyarı fonksiyonunu yerine getirebilirdi? Onlara okunan kitabı hiç anlamazlar veya dinlemezlerdi. Dinleseler bile, bunu bilgi edinmek, öğrenmek için değil, dinlenmek ve musikisinden zevk almak için dinlerlerdi. Bunun için de kitap, normal okuyuşla değil, müzikleştirilerek okunurdu.

Oysa Araplar dinledikleri Kur'an, kendi dillerinde oldukları için anlamını çok iyi biliyorlar. Kendilerin davet edildiği gerçekleri algılıyorlardı. Buna karşılık bir kısmı iman ediyor bir kısmı çeşitli bahanelerle inkar ediyorlardı.

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَامِلُونَ (5) قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ (6) الَّذِينَ لاَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ (7)

"Bizi çağırdığın şeye karşı kalplerimizde örtüler, kulaklarımızda ağırlık vardır. Seninle bizim aramızda da bir perde vardır. Sen çalış, biz de çalışacağız, dediler.

De ki:

-Ben de ancak sizin gibi bir insanım. Yalnızca bana, ilahınızın tek bir ilah olduğu vahyediliyor. Öyleyse ona yönelin, ondan bağışlanma dileyin, şirk koşanların vay haline! Ahireti inkar ederek zekat vermeyenlerin..." (ayet: 5-7)

فَاعْمَلْ اِنَّنَا عَامِلُونَ "Sen çalış biz de çalışacağız" derken müş-riklerin kastettikleri "sen bildiğini yap, biz de bildiğimizi yapacağız.", "Bizi korkutamazsın, kandıramazsın, sana inanmıyoruz." anlamında inkarcılıklarını açıklamaktır. Bir başka deyişle şöyle demek istiyorlar Hz. Muhammed'e: "sen de kim oluyorsun?"

Allah ise, onun müşriklere şu cevabı vermesini istiyordu. "Ben, insanüstü bir varlık olduğumu iddia etmiyorum. Ben de sizin gibi bir insanım. Yalnız şu kadarı var ki bana, ilahınızın tek bir ilah olduğu vahyoluyor. Allah'tan başkalarına kulluk etmeyin. Yaratıcınıza, her şeyin hakimi ve sahibi olan Allah'a kulluk edin. Eğer Allah'a şirk koşmaya devam ederseniz yanarsınız. Size yazık olur. Ahireti unutmayın. Allah'ın size bahşettiklerinden başkalarına verin ki arınabilesiniz.

اَلزَّكَاةَ "Zekat" kelimesi "arınma" anlamına gelir. İnsanın dünyanın kulu değil, Allah'ın kulu olduğunu ortaya koyması Allah'ın kendisine ikram ettiklerinin hakkını vermesiyle belli olur. Tüm batıllardan arınıp, hakkı tanıması ve hakka iman etmesi, doğruları yapmasıyla ispatlanır.

اِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ **(8)**

قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ **(9)**

"İman edenler ve doğruları yapanlar, işte onlar için de kesintisiz bir mükafat vardır.

De ki:

-Siz, dünyayı iki günde/aşamada yaratana nankörlük mü ediyorsunuz? Ona ortaklar koşuyorsunuz. Halbuki O, alemlerin Rabbidir." (ayet: 8-9)

Evrenin sahibi olan, dünyayı da kendi hesabıyla iki günde yaratan Allah'ın bir ortağa ihtiyacı olabilir mi? Onun hakkında böyle yanlış şeyler düşünmek büyük bir nankörlük ve kafirlik değil midir?

10-12: DÜNYA VE GÖKLERİN YARATILIŞI

Allah, insanlara içinde yaşadıkları dünyayı ve evreni nasıl yarattığını, onların anlayabileceği şu ifadelerle anlatıyor:

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِلسَّائِلِينَ **(10)** ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ **(11)**

"Dünya üzerinde sabit dağlar var etmiş ve onları bereketlendirmiştir. Arayanlar için orada, eksiksiz olarak dört günde/mevsimde gıdalar takdir etti.

Sonra gaz halinde bulunan göğe yöneldi ve dünya ile göğe:

-İsteyerek yada istemeyerek gelin! dedi. Onlar da:

-İsteyerek geldik, dediler." (ayet: 10-11)

Yer ve gök Allah'ın emrine boyun eğmiş ve Allah da onları insanın hizmetine sunmuştu.

Allah bir şeyin olmasını dilediği zaman, ona "ol" demesi yeterlidir. Allah'ın yaratmayı aşama aşama yapmasının elbette bir hikmeti vardır. Allah, insanı da isteseydi hemen deneyiverir, ona uzun ömür vermezdi. Fakat, Allah çeşitli sebeplerle insanın deneme süresini uzun tutmuş, dünya ve göklerin yaratılışını da aşama aşama gerçekleştirmiştir.

Dünyanın ve evrenin yaratılışı ile ilgili bilgiler bir taraftan dini metinlere dayanırken, bir yandan da araştırmacıların çeşitli teorilerine dayanmaktadır. Bu bilgiler ve araştırmaların ispatı güçtür. Çünkü olay geçmişte yaşanmış ve şahitlerinin de bulunmadığı bir olaydır. Bu konu üzerinde tartışmak vakit kaybından başka bir şey değildir. Nitekim tarihte de bu "altı gün"ün insanların günleriyle mi yoksa Allah'ın günleriyle mi altı gün olduğu tartışıla gelmiştir. Ayette "Allah yanında bir gün, sizin saydıklarınızdan bin yıl gibidir."[8] denilmiştir. Zaten ayette de tam bir süre belirtilmeyip "gibidir." ifadesi ile aradaki farkın çok büyük olduğu gösterilmektedir. Biz tekrar ayetlerin yaratılışla ilgili verdiği bilgilere dönelim:

[8] Hac: 47, Secde: 5.

فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَى فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ **(12)**

"Onları yedi gök olarak iki günde var edip, her bir göğe kendi işini bildirdi. Dünya göğünü ise koruduk ve yıldızlarla süsledik. İşte bu, her şeye Hakim ve Bilenin takdiridir." (ayet: 12)

Dünyanın etrafını çevreleyen atmosfer ve yerçekimi koruması olmasaydı, dünya bugünkü dünya olamazdı. Bu, Yüce Allah'ın büyük bir lütfudur. Yıldızları adeta dünyamızın kandilleri gibi, gecemizi aydınlatan bir süs olarak bizim hizmetimize sunmuştur. Gecelerin kapkaranlık olduğu bir dünya ne kadar sıkıcı olurdu. Ya bir de gündüzlerimiz karanlık olsaydı...

13-20: İNKARCI KAVİMLERİN SONU

Allahu Teâlâ kendisine ortak koşanlara dünya ve gökleri nasıl yaratıp emri altına aldığını hatırlattıktan sonra, yine peygamberin karşısında yer alırlarsa, inkarcılıkta ayak diretirlerse başlarına gelecek azap ile şöyle uyarıyor.

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ **(13)**

إِذْ جَاءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلاَّ تَعْبُدُوا إِلاَّ اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلاَئِكَةً فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ **(14)**

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ **(15)**

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ نَحِسَاتٍ لِنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَى

وَهُمْ لاَ يُبْصَرُونَ (16) وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَى عَلَى الْهُدَى فَأَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (17)

"Eğer yüz çevirirlerse, onlara de ki:

Sizi, Âd ve Semûd'un yıldırımına benzer bir yıldırımla uyardım. Onlara peygamberleri "Allah'tan başkasına kulluk etmeyin" diye önlerinden ve arkalarından geldiği zaman:

Rabbimiz isteseydi melekleri gönderirdi. Bunun için biz sizin gönderildiğinize inanmıyoruz, demişlerdi. Âd, haksız yere yeryüzünde büyüklenmiş:

Bizden daha kuvvetli kim vardır? demişlerdi. Kendilerini yaratan Allah'ın, kendilerinden daha kuvvetli olduğunu görmüyorlar mı? Onlar, ayetlerimizi bilerek inkar ediyorlardı. Biz de onlara dünya hayatında rezil edici azabı tattırmak için, o uğursuz günlerde buz gibi bir rüzgar göndermiştik. Ahiret azabı ise elbette daha aşağılayıcıdır. Onlara yardım da olunmaz.

Semûd'a gelince, onlara doğru yolu göstermiştik. Onlar ise körlüğü kılavuza tercih ettiler. Bu sebeble onları, yaptıklarına karşılık zelil edici bir azabın sarsıntısı tutmuştu." (ayet: 14-17)

Âd kavmi de Semûd kavmi de yaptıkları azgınlığın cezasını çekmişlerdi. İçlerindeki mü'minleri ise Allah, kahredici azaptan çekip, kurtarmıştı.

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ (18)

"İman edenleri ise, Allah'tan korkmaları sebebiyle kurtarmıştık." (ayet: 18)

Kıyamet günü, inkarcılar bu dünyadaki azabın ardından gerçek azapla karşı karşıya geleceklerdir.

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ (19) حَتَّى إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (20)

"O gün, Allah'ın düşmanları topluca ateşe sürülürler. Oraya vardıkları zaman, kulakları, gözleri ve derileri, onların yaptıklarına şahitlik edecektir." (ayet: 19-20)

Artık onlar hiç bir mazeret ileri süremeyecek ve yalan da söyleyemeyecekler. Çünkü Allah, onların tüm yaptıklarını kendi gözleri önüne serecek, hayat filmlerini onlara seyrettirecektir.

21-29: İNSANI CEHENNEME GÖTÜREN

Allah, hesap günü insanı, yine kendisine şahit getirdiği zaman eli, ayağı, gözü kulağı ve derileri, yanı bütün vücudu yaptıklarına şahitlik edince, onlar kendi kendilerine kahredecekler. Allah bu gerçeği şu benzetme ile dile getiriyor:

وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (21) وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلاَ أَبْصَارُكُمْ وَلاَ جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لاَ يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ (22) وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرْدَاكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ (23)

"Derilerine şöyle diyecekler:

-Niye aleyhimize şahitlik ettiniz?

-Her şeyi konuşturan Allah, bizi de konuşturdu. Sizi ilk defa yaratmıştı ve yine Ona döndürülüyorsunuz.

-Siz, kulaklarınızın, gözlerinizin, derilerinizin kendi aleyhinizde şahitlik etmesini beklemiyordunuz. Oysa Allah'ın, sizin yaptığınız şeylerin çoğunu bilmediğini zannediyordunuz. İşte Rabbiniz hakkındaki bu zannınız sizi helak etti de hüsrana uğrayanlardan oldunuz." (ayet: 21-23)

İnsanı cehenneme götüren sebeplerden en önemlisi Allah hakkındaki yanlış düşüncedir. Ahiret endişesi taşımadan, insanın dünyada yaptıklarının yanına kâr kalacağını zannetmesidir. Allah'ın yaptıklarından habersiz olduğunu sanmasıdır. Ne büyük gaflet, ne korkunç hata!

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ (24)

"Şimdi eğer dayanabilirlerse, ateş onların maskesidir. Eğer kendilerinden razı olunmasını beklerlerse, kesinlikle onlardan razı olunmayacaktır." (ayet: 24)

Onlar sabretseler de cehennemliktirler, sabredemeseler de... Çünkü oradan çıkış yolu yoktur. Orada kendilerini affettirmek için de bir yol bulamazlar. Çünkü af yeri dünyadır. Allah'ın hoşnutluğunu, rızasını kazanmak isteyen dünyada iken bu yolda çalışmalıdır. Ceza yerinde bu istek boşunadır.

Onlar, dünyada iken Allah'ın zikrini/Kur'an'ı umursamadan yaşamışlar, Allah da onlara şeytanı musallat etmiştir.

"Allah'ın zikrini kim umursamazsa, ona bir şeytanı musallat ederiz de, artık o ondan hiç ayrılmayan bir arkadaş olur."(1)

وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُمْ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ (25)

"Onlara yakın arkadaşlar musallat etmiştik de onlara önlerindekini ve arkalarındakini süslü göstermişlerdi. Kendilerinden önce geçmiş cin ve insan toplumlarına gerçekleşen azap sözü, bunlar üzerine de gerçekleşmişti de, onlar, hüsrana uğrayanlar olmuşlardı." (ayet: 25)

Allah, onlara şeytanları musallat etmesinin sebebini şöyle açıklıyor:

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ (26)

"O inkarcılar:

-Bu Kur'anı dinlemeyin, okunurken gürültü yapın, belki bastırırsınız, demişlerdi." (ayet: 26)

İşte Allah'ın kitabına karşı düşman kesilen, onu dinlemeyen, dinletmeyen, anlaşılmaması için elinden geleni yapanları Allah şiddetli bir cezaya çarptıracaktır.

فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ (27) ذَلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ جَزَاءً بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ (28)

"İnkarcılara elbette şiddetli bir azap tattıracağız. Onları yaptıkları-nın en kötüsüyle cezalandıracağız. Allah'ın düşmanlarının cezası işte bu ateştir.

Orası, ayetlerimizi bile bile inkar etmiş olmaları sebebiyle, onlar i-çin ebedi kalınacak bir yurttur." (ayet: 27-28)

Orada, yaptıkları hatayı anlarlar ve peşlerinde gittikleri şeytanlara lanet yağdırırlar:

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذَيْنِ أَضَلاَّنَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ (29)

"Nankörlük etmiş olanlar derler ki:

-Rabbimiz, bizi saptıran cinleri ve insanları bize göster de onları ayaklarımızın altına alalım da en aşağılıklardan olsunlar!.." (ayet: 29)

30-38: DOĞRU YOL VE O YOLDAKİLER

İnsanlar ikiye ayrılır: Allah'ın ayetlerini dinleyen, onun gösterdiği yoldan yürüyenler ve Allah'ın ayetlerini dinlemeyen ve onun gösterdiği yoldan yürümeyenler. Önceki ayetlerde inkarcı ve nankör adını verdiğimiz bu kimselerin yani Allah'ın gösterdiği yolda yürümeyenlerin durumu açıklanmıştı. Bu ayetlerde de Allah'ın dosdoğru yolunda yürüyen kimselerin hali açıklanıyor:

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلاَئِكَةُ أَلاَّ تَخَافُوا وَلاَ تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ (30)

نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ (31) نُزُلاً مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ (32)

"Rabbimiz Allah'tır" diyen sonra da dosdoğru olanlara "Korkmayın, üzülmeyin, size vaat edilen cennete sevinin" diye melekler iner. Biz hem dünya hayatında ve hem de ahirette sizin dostlarınızız. Orada canınız ne isterse vardır. Orada sizin için ne isterseniz vardır. Bağışlayan ve merhametli Allah'tan bir ikram olarak..." (ayet: 30-32)

İşte iyilerin ödülü budur. İyiliğin karşılığı budur. Yüce Allah, dünyada iyi olanları, ahirette daha iyileriyle ödüllendirir. Onları sever, onlardan hoşnut olur.

TEBLİĞ METODU

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلاً مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ **(33)** وَلاَ تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلاَ السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ **(34)**

وَمَا يُلَقَّاهَا إِلاَّ الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلَقَّاهَا إِلاَّ ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ **(35)**

"Allah'a davet eden, doğruları yapan ve "ben Müslümanlardanım" diyen kimseden daha güzel sözlü kim vardır?

İyilikle kötülük bir değildir. Kötülüğü en güzel şekilde sav. O zaman seninle onun arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki yakın bir dost gibi olur. Buna sabredenlerden başkası ulaşamaz. Buna, büyük hazzı tadanlardan başkası ulaşamazlar." (ayet: 33-35)

Allah, tebliğ metodu olarak bazı önemli ipuçları veriyor. Bir mü'min kendisine kötü sözlerle hakaret eden ve adeta kendisini kışkırtmaya çalışan düşmanına, ondan daha yumuşak ve güzel sözlerle nasihat ederse olabilir ki onun bu tavrı karşısındakini de yumuşatır ve sanki aralarında bir dostluk varmış gibi birbirlerine yaklaştırır. Zaten tebliğ böylesi yakınlık ortamında verimli olur. Karşıdaki şahıs, tebliğciyi kendisine ne kadar yakın hissederse o kadar çok etkilenir ve ilgisi o kadar çok artar.

Fakat, bu sabırlı olmayı gerektirir. Çünkü sabırlı olamayanlar hemen parlayıverir ve şeytanın tuzağına düşer. Şeytan hiç bir zaman kendi yandaşının doğru söze kulak vermemesi için onu rahat bırakmaz. Karşısındaki müslümanı da ona düşman olarak gösterir ki onun

sözlerini dinlemesin. Müslüman da sinirlerine hakim olamayıp, karşısındaki şahsın seviyesine inerse tebliğ hedefine ulaşmaz. Mücadele kızışır ve savaşa dönüşür. Tebliğ hedefinden sapar.

وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (36)

"Eğer şeytandan bir vesvese seni dürtüklerse hemen Allah'a sığın. Çünkü O, her şeyi işiten ve bilendir." (ayet: 36)

Böylece kendine hakim olabilir ve hedefine ulaşabilirsin.

37-38: UYARILAR

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لاَ تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلاَ لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ (37)

فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لاَ يَسْأَمُونَ (38)

"Gece ve gündüz, güneş ve ay Allah'ın ayetlerindendir. Güneşe ve aya secde etmeyin. Onları yaratan Allah'a secde ediniz. Eğer gerçekten ona kulluk eden kimseler iseniz...

Eğer büyüklenirlerse, (bilsinler ki) Allah'ın yanındakiler gece gündüz hiç usanmadan Onu tesbih ederler." (ayet: 37-38)

Onların büyüklenmeleri ne ifade eder ki? Allah'ın katında en üstün varlıklar bile hiç çekinmeden, usanmadan Allah'a kulluk ve secde ederler. Onlar, Allah'ın eşi, benzeri ve ortağı olmayan, her şeyin tek sahibi, hakimi olduğunu bilirler. Onun hiç bir şeye ihtiyacı olmadığını da çok iyi bilirler.

39-46: KORUNMUŞ KİTAP VE İNSANLAR

Allah, ölüleri diriltip, onları hesaba çekeceğini haber verirken, ölümden sonra yeniden dirilişi, yazın kavurucu sıcaklarıyla sarartıp, kuruttuğu yeşilliklerin, baharın tatlı esintisiyle diriltilişine benzetiyor:

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنَّكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ اِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيِي الْمَوْتَى اِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ **(39)** اِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لاَ يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ اِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ **(40)**

"Onun ayetlerinden biri de şudur:

Yeryüzünü kupkuru görürsün, üzerine su indirdiğimiz zaman, harekete geçer ve kabarır. Toprağa böyle hayat veren, ölüleri de diriltecektir. Onun her şeye gücü yeter.

Ayetlerimiz hakkında yanlış yorumda bulunanlar bize gizli değildir. Kıyamet günü ateşe atılanlar mı daha hayırlıdır yoksa emniyet içinde gelen mi? İstediğinizi yapın. Nitekim O ne yaptığınızı görüyor." (ayet: 39-40)

Allah'ın ayetlerinden sapanlar, ayetlerin anlamlarını saptıranlar, ayetlere uygun bir yaşam sürdürmeyenler kıyamet günü cehennem ateşi ile cezalandırılacaklardır. Allah'ın ayetlerini doğru anlayıp, doğru yolda yürüyenler, ayetlere tabi olanlar ise güven içinde cennete gideceklerdir.

Hal böyle iken, herkes istediğini yapsın, cezasına razı olarak. Nasılsa her insanın yaptığını Allah görmektedir.

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَاِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ **(41)**

لاَ يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلاَ مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ **(42)**

"Kitap/uyarı kendilerine geldiğinde onu inkar ettiler. Oysa o, eşsiz bir kitaptır. Ona önünden ve ardından hiç bir batıl gelemez. Hakim ve hamde layık olanın indirmesidir."(ayet: 41-42)

Kur'an'ın şerefli, çok değerli bir kitap olduğu, ona ne indirilmesi esnasında ne de daha sonra batıl karışamayacağı bildiriliyor. Yani Kur'an Allah'ın koruması altına alınmıştır. Çünkü O, her şeyin hakimi ve sahibidir. Kendisine hamd edilmesi gereken yalnızca Allah'tır.

Buna rağmen, böyle yüce bir kitaba muhatap olma bahtiyarlığına erişen Mekkeliler, oturup düşüneceklerine, ayetlerini anlayarak hayatlarına Allah'ın dilediği şekli vereceklerine, o ayetleri inkar yoluna saptılar. Allah'ın elçisi Hz. Muhammed ve Allah'ın ayetleriyle eğlendiler. Ayetleri yanlış yorumlayarak insanların kafalarını karıştırmaya çalıştılar. İnkarcıların bu yaptığına karşılık Allah, elçisine şöyle buyurdu:

مَا يُقَالُ لَكَ إِلاَّ مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ **(43)** وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلاَ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ أَأَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ وَالَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ **(44)**

"Sana söylenenler, senden önceki elçilere söylenenlerden başka bir şey değildir. Şüphesiz Rabbin, hem mağfiret sahibidir, hem de acı bir azap sahibidir. Biz (Kur'an'ı) yabancı bir dilde okusaydık:

-Ayetleri açıklanmalı değil miydi? bir Arab'a, yabancı dilde mi? derlerdi. De ki:

-İman edenlere kılavuz ve şifadır. İman etmeyenlerin kulaklarında ağırlık vardır. O, onlara karşı bir körlüktür. (Sanki) onlara uzak bir yerden sesleniliyor." (ayet: 43-44)

Kur'an niçin Arapça indirilmiştir? sorusunun cevabını veriyor yukarıdaki ayet. İçlerinden çıkan Allah'ın elçisini anlayabilmeleri ve ayetlerin kendilerine vermek istediği mesajı alabilmeleri için, onların kendi dilleriyle indiriliyor. Yoksa, anlamadıkları bir kitabın onlar için önemi nedir? Ne diye onu kabul veya ret konusunda tartışacaklar? Çünkü öyle bir Kur'an, onların hayatlarında hiç bir şeyi değiştirmeyecektir. Bugün olduğu gibi. İnsanların anlamadan okudukları Arapça bir Kur'an'a karşı hiç bir tepkileri olmazken, onun anlamı okunduğu zaman, ya hemen tevile yeltenmektedirler veya doğrudan doğruya inkara kalkışmaktadırlar. Onu dinlemek istemeyenlerin adeta kulaklarında bir ağırlık var da Kur'an onlara hiç bir ışık tutmuyor. Önlerini aydınlatmıyor. Onlara çok uzak bir yerden sesleniliyormuş gibi geliyor. Çünkü onlar Kur'an'a ilgi duymuyorlar. Onun ne demek istediğini öğrenmek istemiyorlar.

Nitekim daha önceki elçiler de aynı tavır ve tepkilerle karşılaşmışlardı. Allah Musa'ya kitap vermişti. İsrailoğulları da, onda anlaşmazlığa düşmüşler ve yoldan çıkmışlardı.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ (45)

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ (46)

"Musa'ya da kitap vermiştik. Onda da anlaşmazlığa düşüldü. Rabbinden bir söz çıkmış olmasaydı hemen aralarında hüküm verilirdi. Onlar, ondan yine de şüphe ve endişe içindedirler.

Kim doğru olanı yaparsa, kendisi içindir. Kim de kötülük yaparsa kendi aleyhinedir. Rabbin, kullara asla zulmedici değildir." (ayet: 45-46)

İnsanlar, kendi elleriyle yaptıkları hataların, işledikleri suçların cezasını çekeceklerdir. Yoksa Allah, hiç kimseyi haksız yere cezalandırmayacaktır.

Kim, Allah'ın gösterdiği yolda yürür, hiç tevile yeltenmeden Allah'ın kitabını kılavuz edinirse kurtuluşa erer. Daha önce Yahudi ve Hıristiyanların yaptığı gibi kitabı geçersiz kılmak için bir sürü tevillere sapar, kendisini Kur'an'ın kılavuzluğundan uzak tutarsa cehennemi boylar. İyilik de kötülük de karşılıksız kalmaz.

47 54: İNSAN VE KUR'AN

İnsan, Rabbine kulluk etsin diye yaratılmıştır. Bu kulluğun neticesinde ya kazanan olacak cennete gidecek, ya da şeytana ve nefsine yenik düşerek, kulluktan uzaklaşacak veya başka şeylere kulluğa yönelerek cehennemlik olacaktır.

Oysa Allah, insana düşünmesi için akıl vermiş ve yolunu bulabilmesi için kılavuz kitaplar indirmiştir. Her şeyin hakimi ve sahibi olan Allah'a kulluk en doğru yoldur. Çünkü insan, her şeyi ile ona aittir ve her şeyini ona muhtaçtır. Öyleyse O'na kulluktan kaçınması düşünülemez, affedilemez. Bu büyük bir nankörlük, hainlik ve küstahlıktır. Allah, insana geçici hayat süresince nimetlerini kullanma izni vermiştir. Ama, baki hayata geçince bu nimetlerin hesabını elbette soracaktır. Allah, Kıyametin ne zaman kopacağını açıklamamıştır. Çünkü insanların her zaman o müthiş sona hazır olması gerekir.

إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلاَ تَضَعُ إِلاَّ بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِي قَالُوا آذَنَّاكَ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ(47) وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُّوا مَا لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ (48)

"(Kıyamet) Saatinin bilgisi Allah'a aittir. Onun bilgisi olmadan ne meyve kabuklarından çıkar ne bir dişi hamile kalır ve ne de doğurur. Allah; onlara:

-Nerede ortaklarım? diye seslendiği gün:

-Bir şahidimiz olmadığını sana bildiririz, derler. Daha önce ibadet ettikleri şeyler onlardan kaybolup gitmiştir. Bir kaçış yolu olmadığını anlamışlardır." (ayet:47-48)

İnsan, gerçekten çok nankördür, çok aceleci ve çok kötümserdir. Bakın Allah bu özelliği nasıl hatırlatıyor insana:

لاَ يَسْأَمُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَئُوسٌ قَنُوطٌ (49)

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هَذَا لِي وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَى رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْنَى فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ (50)

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَى بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ (51)

"İnsan iyiliği dilemekten usanmaz. Ona bir şer isabet ettiği zaman hemen ümitsizliğe düşer ve boynunu büker. Kendisine dokunan bir zarardan sonra, ona biz, bir rahmet tattırırsak hemen şöyle der:

-Bu benim hakkımdır, kıyametin kopacağını da sanmıyorum. Eğer Rabbime döndürülürsem, onun yanında, benim için elbette daha iyisi vardır. Nankörlere elbette yaptıklarını haber vereceğiz ve en ağır azabı onlara tattıracağız.

İnsana bir nimet verdiğimizde yüz çevirir ve büyüklük taslar. Bir kötülük dokunduğu zaman hemen yalvarmaya başlar." (ayet:49-51)

Şeytan insanı boş kuruntularla kandırıyor. İnsan, Allah'ın gösterdiği yolda yürümemesine rağmen, Allah'ın yanında değerli olduğunu zanneder. Allah'ın dünyada kendisine verdiği nimetler ile şımarır, kendini kaybeder, adeta Allah'ı kendisine hizmet eden bir memur gibi görür. Küstahlaşır, büyüklenir ve ne yaptığını bilmez olur, şaşkınlık içinde yaşar durur. Allah, kendisine bol bol nimet verirse, Allah'ı unutur. Allah'ın varlığı ile yokluğu o kimse için önemli olmaz. Ama Allah onu bir sıkıntı ile denediği zaman hemen aklına Allah gelir ve ona yalvarmaya başlar. Sıkıntısını gidermesi için yalvarır durur.

Oysa insan hangi görev için dünyada bulunduğunu bilmeli ve bu görevi nasıl yerine getireceğini kendisine öğreten kılavuzu adım adım izlemelidir.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ (52)

"De ki:

-Eğer bu (Kur'an) Allah katından gelmiş; sonra da siz onu inkar etmişseniz, gördünüz mü uzak bir ayrılık içinde olandan daha sapık kim vardır?" (ayet:52)

Kur'an'ın Allah'ın sözü olduğuna inanmayan kimselere Allah şu soruyu yöneltiyor: "Ya o, Allah katından gelmişte siz onu inkar etmişseniz?" bunu hiç düşündünüz mü? O zaman büyük bir sapıklıkta olmuş olmaz mısınız?

Nitekim Kur'an'ın hakkı açıklayan ve doğru yolu gösteren bir kitap olduğu, Allah'ın katından geldiği her yönüyle açıktır. Allah bunu bütün insanlığa göstermiştir.

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ (53)

"Onun hak olduğu iyice belli olana kadar, ayetlerimizi hem afakta hem de kendi içlerinde göstereceğiz. Rabbinin her şeye şahit olması yetmez mi?" (ayet:53)

الْآفَاقِ "Âfâk" dış dünyayı ifade ediyor. Allah insanların kendi dışlarındaki dünya ile ilgili verdiği ayetlerle Kur'an'ın Allah'ın kendi kitabı olduğunu ispatlamıştır. Örneğin Mecusiler ile Rumlar arasındaki

savaşta, büyük bir yenilgiye uğrayan Rumların kısa bir süre sonra Mecusileri yeneceği haberine gülen inkârcılar daha sonra bu haberin de doğruyu söylediğini görmüşlerdi. Yine Kur'an'ın, Hz. Muhammed (s.a.v)'in güçsüz ve zayıf olduğu günlerde, iman edenlerin, inkarcılara karşı zafer kazanacağını ve kafirlerin yenileceğini haber veren ayetlerine kahkahayla gülen kendi güçlerine güvenip, Müslümanların çok az bir grup olmaları dolayısıyla, buna hiç ihtimal veremeyen Mekke Müşrikleri, bu ayetlerin doğruluğunu kendi canları pahasına öğrenmişlerdi.

اَلاَ اِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ اَلاَ اِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطٌ (54)

"Onlar, Rab'lerine kavuşmaktan şüphe içindedirler! Bilin ki o, her şeyi kuşatmıştır." (ayet:54)

Ondan kaçış olmaz. Son dönüş O'nadır. Ya mü’min ve O'na teslim olarak, ya da münkir ve asi, kafir olarak... Ondan kaçış yoktur...

FUSSİLET SURESİNDEN EMİR VE YASAKLAR

1. Yalnız Allah'a yönelin ve ondan mağfiret dileyin. Allah'a şirk koşanlara yazıklar olsun. (6)

2. Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. (14)

3. Rabbiniz hakkında yanlış düşünceye kapılmayın. (23)

4. Allah'a davet edin ve "ben müslümanlardanım" deyin. Kötülüğü iyilikle savın. (33-34)

5. Sabırlı olun, şeytandan bir kışkırtma geldiği zaman hemen Allah'a sığının.(35-36)

6. Yalnızca Allah'ın önünde eğilin, ona secde edin. (37)

7. Allah'ın ayetleri hakkında yanlış yorumlara dalmayın. (40)

سورة الشورى
ŞÛRA SÛRESİ (42)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Adı: Danışma anlamına gelir.

İndiriliş Dönemi: Mekke'de Fussilet süresinden sonra indirildiği rivayet ediliyor.[9]

Sûrenin Konuları: Mekke döneminin sonuna doğru indirilen sûre müslümanları adeta yeni bir döneme hazırlamaktadır. İslamî toplum olgusunun temellerini atmaktadır. 53 ayettir.

1-10.ayetlerde: Mekkeli müşriklerin tebliğe karşı tepkileri yer alırken,

23-31.ayetler: Toplum olgusu, toplumu oluşturan ve düzenleyen din bağı, adalet ilkesi, Allah'ın yasaları ve daveti sûrenin ikinci bölümünü oluşturmaktadır. İkinci bölümün içinde de yine insanların vahiy gerçeğini anlamaya davet edildiklerini görüyoruz.

32-53. ayetler: Sûrenin üçüncü bölümünü oluşturmaktadır. Bu bölümde, Allah'ın davetine icabet etmeyen verilecek ceza ve son uyarılar yer almaktadır.

1 -10: VAHİY VE MÜŞRİKLERİN YAKLAŞIMI

حمٓ (1) عسٓقٓ (2) كَذَٰلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (3) لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ (4) تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ
مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ
لِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (5)

[9] Vahidi, esbabın Nuzul.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ (6) وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لاَ رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ (7)

"Hâ mîm, Ayın, Sîn, Kâf.

İşte böyle vahyediyor sana ve senden öncekilere, Aziz ve hakim olan Allah! Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur. O, yücedir. büyüktür!

Gökler üzerlerindekinden az kalsın paramparça olacaklar. Melekler, Rablerini hamdederek tesbih ederler. Yeryüzündekiler için bağışlanma dilerler. İyi bilin ki Allah, çok bağışlayıcı ve çok şefkatlidir. Kendisinden başka veliler edinenleri, Allah gözetlemektedir onları! Sen, onlara vekil değilsin.

Mekke ve çevresindekileri uyarman için, hakkında hiç bir kuşkunun toplanma günü ile uyarasın diye işte sana böyle Arapça bir Kur'an vahyettik. O gün bir takım cennettedir, bir takım da çılgın alevler içinde!" (ayet:1-7)

Mekke'ye "**Ümmül Kurâ**" denilmektedir. Bu, şehirlerin anası anlamına gelir. Hz. Muhammed (s.a.v.) hem Mekke'de yaşayan kavmini, kabilesini hem de onun etrafındakileri uyarmak, onlara ahireti hatırlatmak için görevlendirildi. Allah, Muhammed (s.a.v.)'e vahyi, mesajlarını insanlara ulaştırmak, ondan başka ilah edinmemelerini söyleyerek, her şeyin sahibinin O olduğunu, O'nun bütün güç, şeref ve hakimiyeti, yücelik ve büyüklüğün şahsında topladığını, dolayısıyla insanların yalnızca O'nun sahipliğinde, O'na kulluk etmeleri gerektiğini öğretmek için indirmiştir.

Yoksa Hz. Muhammed'i İnsanlar üzerinde bağlayıcı olması, insanlara zorla, sözlerini geçirmesi için göndermemiştir. Hz. Muhammed, insanların günahlarının kefili değildir. İnkarcıların hamisi veya torpilcisi değildir. O, yalnızca doğru yolu gösteren bir rehberdir. Öncüdür insanları kendi önünde eğilmeye değil, sadece Allah'a kulluk etmeye çağırmıştır.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلاَ نَصِيرٍ (8) أَمِ

اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِ الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (9)

"Allah dileseydi onları tek bir ümmet yapardı. Fakat, dilediğini rahmetine katar. Ama zalimlerin ne bir velisi vardır ne de bir yardımcısı...

Yoksa onlar, O'ndan başka veliler mi edindiler? Oysa Allah, veli O'dur. Ölüleri dirilten O'dur. Her şeye gücü yeten O'dur!" (ayet: 8-9)

Allah'ın, tüm insanları tek bir toplum, tek bir ülke halkı yapmamasının nedeni, onları denemesidir. Allah, kendilerinden hoşnut olduğu, hakkı ve adaleti gözeten kimseleri rahmeti kapsamına alır. Zalimleri ise onlar sahipsiz ve yardımcısız bir halde acizlik ve sefalet içerisinde bırakır.

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ (10)

"Hakkında anlaşmazlığa düştüğünüz konuda hüküm Allah'a aittir. İşte o Allah, benim Rabbimdir. O'na bağlandım ve O'na yöneldim." (ayet:10)

11-15: ALLAH VE İNSAN TOPLUMLARI

İnsanların anlaşmazlığa düştükleri, farklı fikir ve inanç içerisinde birbirleriyle mücadeleye giriştikleri konuda, müracaat etmeleri gereken hakem Allah'tır. Zaten Allah'ın vahyi ve elçiler göndermesi, insanlara kurtuluş yolunu göstermek içindir. Gerçekten Allah'a inanan ve ona bağlı olduğunu iddia eden birisi, böyle bir durumla karşılaştığı zaman doğrudan doğruya ona yönelerek, O'nun vereceği hükmün en doğru hüküm olduğuna inanması ve teslim olması gerekir Aksi halde, Allah'ın her şeyin Rabbi olduğu gerçeğine sırt çevrilmiş olur.

Allah'ın evrenin sahibi (rabbul âlemin) olduğu gerçeğini idrak eden insan toplumları da Allah'ın evrenin düzeni için koyduğu kanunların mükemmelliğini de gördüğü gibi, kendi toplumları için koyduğu kanunların mükemmelliğini de görebildiği ölçüde barış ve huzur içinde yaşayacaktır. Ayrılıklar son bulacak, savaşlar anlamını yitirecektir. Zulmün başı ezilecek, fitne ve fesadın egemenliği kaybolacaktır.

İşte bu aşamada Allah, her şeyin ve insanın sahibi olduğunu şu ayetlerle insana hatırlatıyor.

فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ (11) لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (12)

"Göklerin ve yerin eşsiz yaratıcısıdır. Size kendi içinizden eşler var etti. Hayvanlardan da çiftler yarattı. Böylece sizi çoğaltmaktadır.

Onun bir benzeri yoktur. İşiten O'dur, gören O!

Göklerin ve yerin anahtarları O'nundur. O, dilediğine rızkını bol bol verir ve dilediğine de bir ölçüyle verir. Çünkü O, her şeyi bilendir." (ayet:11-12)

12-15: ALLAH'IN YASALARI, ŞÛRA

Mekke Döneminin sonlarına doğru, artık Mü'minler belli bir organize ve bir toplum olma yönünde eğitilmeye başlıyorlar. Davet ve tebliğ içerikli ilk ayetlerin yerini bir yandan davet, bir yandan da bu daveti kabul etmiş Mü'minlerin yapılanmaları ile ilgili ayetler almaya başlıyor.

Mü'minlerin dini tam olarak uygulamaları ve bölünüp parçalanmamaları için uyarılar geliyor. Daha önceki toplumların bölünmelerine yol açan sebepler hatırlatılıyor:

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ (13)

"Dini ayakta tutun ve onda grup grup ayrılmayın diye Allah'ın Nuh'a tavsiye ettiğini, sana da vahyettiğimizi, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye ettiklerini size de dinin şeriatı yapmıştır. Müşrikleri davet ettiğin şey, onlara ağır gelir. Allah, dilediğini kendine seçer ve Kendine yönelen kimselere yol gösterir." (ayet:13)

"Eqîmu'd-dîn" "dini ayakta tutun" ibaresinin anlamı nedir? Din kelimesi tam anlamıyla Allah'ın insanlar için belirlediği hayat sisteminin adıdır.(1) "ayakta tutmak" ise uygulamak, hakim kılmaktır.

"**Velâ teferregû**" ayrılığa düşmeyin, fırka fırka olmayın demektir. İnsanlar din hususunda nasıl farklı gruplara ayrılırlar?

Bu iki şekilde olabilir.

Birinci: Dinin kabul edilip, edilmemesi konusunda ayrılık.

İkincisi: Dinin tamamının veya bir kısmını benimseme konusunda düşülen ayrılık.

Din, Nuh, Musa, İsa ve diğer peygamberlere vahyedilen Allah'ın kanunlarıdır. Allah'ın kanunları bir bütündür, parçalanma kabul etmez. Allah'ın bütün peygamberlere bildirdiği din, aynı dindir. Ancak insanlar, bu dine uyma hususunda ayrılığa düşmüşlerdir.

Allah, bu ayrılığın sebebini aralarındaki "bağye" bağlıyor:

وَمَا تَفَرَّقُوا اِلاَّ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ وَلَوْلاَ كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَاِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ **(14)**

"Kendilerine ilim geldikten sonra sadece aralarındaki "haksız tecavüz" sebebiyle gruplara ayrıldılar.

Eğer Rabbinden belirlenmiş bir süreye kadar bir söz verilmiş olmasaydı, derhal aralarında hüküm verilmiş olurdu. Onların ardından kitaba mirasçı olanlar da elbette ondan bir şüphe ve tereddüt içindedirler." (ayet:14)